МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА
Факультет фінансів

Кафедра корпоративних фінансів і контролінгу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«Корпоративні фінанси»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	07 «Управління та адміністрування»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Форма здобуття освіти: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему: **« Страхові компанії на інвестиційному ринку України»**

здобувача Бондаренко Валерії Андріївни

Науковий керівник: к.е.н., проф. Свідеська І. М.

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри корпоративних фінансів і контролінгу:
д.е.н., проф. Терещенко О.О.

Київ 2025

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 78 сторінок, 3 розділи, 16 таблиць, 6 рисунків, список використаних джерел з 30 найменувань.

«СТРАХОВІ КОМПАНІЇ НА ІНВЕСТИЦІЙНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ»

Об'єктом дослідження є інвестиційна діяльність страхових компаній України.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади та особливості функціонування страхових компаній на інвестиційному ринку України.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – поглиблення теоретико-методичних засад діяльності страхових компаній на інвестиційному ринку України, а також розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності інвестиційної діяльності страховиків в умовах сучасних викликів.

Завдання дослідження:

• розкрити економічну суть, функції та значення страхових компаній у системі інвестиційного ринку;

• охарактеризувати види страхових компаній та нормативно-правову базу їх діяльності в Україні;

• дослідити особливості функціонування страховиків в умовах воєнного стану, пандемії COVID-19 та впровадження ШІ;

• проаналізувати сучасні тенденції діяльності страхових компаній на інвестиційному ринку України;

• оцінити фінансовий стан та інвестиційну ефективність на прикладі ПАТ «СК «УНІКА»;

• визначити основні проблеми та сформулювати шляхи удосконалення інвестиційної діяльності страхових компаній із урахуванням міжнародного досвіду;

• обґрунтувати економічний ефект від запропонованих заходів, з урахуванням економіко-математичних методів.

Практичне значення отриманих результатів. Практична значущість полягає у можливості використання запропонованих підходів до удосконалення інвестиційної політики страховиків, зокрема адаптації ризик-орієнтованого підходу, впровадження ESG-принципів та інноваційних цифрових рішень в інвестиційній діяльності страхових компаній України.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи – 2025.

Рік захисту роботи – 2025.

Ключові слова: страхові компанії, інвестиційна діяльність, ризики, резерви, фінансова стабільність, штучний інтелект, Solvency II, воєнний стан, ESG, ПАТ «УНІКА».

ЗМІСТ

Страхові компанії на інвестиційному ринку України

ВСТУП **3**

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ **7**

1.1.Роль та значення страхових компаній на інвестиційному ринку **7**

1.2. Види страхових компаній та нормативно-правове забезпечення їх діяльності **9**

1.3. Особливості діяльності страховика в умовах пандемії, воєнного часу, АІ **13**

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ НА ВІТЧИЗНЯНОМУ ІНВЕСТИЦІЙНОМУ РИНКУ **19**

2.1. Тенденції діяльності страхових компаній на вітчизняному інвестиційному ринку **19**

2.2. Оцінка діяльності страхової компанії на ринку інвестицій України. **29**

2.3. Аналіз ефективності інвестиційної діяльності **40**

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ **51**

3.1.Перспективи розвитку страхових компаній в Україні **51**

3.2. Напрями удосконалення інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду **59**

ВИСНОВКИ **70**

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ **74**

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний стан фінансової системи України характеризується високою волатильністю, зростанням ризиків та структурною трансформацією в умовах воєнного стану та післяпандемічного відновлення. У таких умовах особливого значення набуває питання ефективного залучення внутрішніх інвестиційних ресурсів, серед яких вагому роль відіграють кошти страхових компаній. Інвестиційна активність страховиків виступає не лише інструментом підвищення їх фінансової стійкості, але й чинником макроекономічної стабілізації та стимулювання національного економічного зростання. У провідних країнах світу страхові компанії є одними з ключових інституційних інвесторів, що активно формують довгостроковий інвестиційний попит. Водночас в Україні їх потенціал залишається реалізованим лише частково. Тому дослідження особливостей функціонування страхових компаній на інвестиційному ринку України, виявлення чинників, що стримують розвиток цієї діяльності, а також формування шляхів її вдосконалення є важливими як з наукової, так і з прикладної точки зору.

Актуальність обраної теми зумовлена необхідністю вдосконалення інституційного середовища страхового сектору, підвищення прозорості та ефективності інвестування, адаптації до європейських вимог Solvency II та зростання ролі фінансової безпеки в умовах затяжної воєнної кризи. Крім того, розвиток цифрових технологій, застосування штучного інтелекту у фінансових операціях та інтеграція принципів сталого розвитку (ESG) у бізнес-моделі страховиків формують нові виклики, на які необхідно відповідати як на рівні практичного управління, так і на рівні нормативного забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У науковій літературі питання інвестиційної діяльності страхових компаній розглядаються з різних аспектів – економічного, правового, управлінського. Значний внесок у розвиток цієї теми зробили українські науковці, зокрема, Т. І.

Єфименко, Л. Л. Тарангул, С. Л. Шкарлет, А. М. Мороз, І. В. Бланк, О. О.. У своїх працях вони досліджують фінансові механізми функціонування страховиків, методи управління ризиками, вплив інвестиційної політики на стійкість компаній.

Попри значний обсяг наукових досліджень, залишається низка невирішених питань, які актуальні саме в умовах українського ринку: вплив воєнних дій на інвестиційну активність страховиків, трансформація страхового портфелю під впливом кризових чинників, адаптація діяльності до цифрових технологій і ризиків кібербезпеки, формування нових моделей взаємодії з державою та споживачами. Саме цим аспектам приділено увагу в межах даної кваліфікаційної роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної бакалаврської роботи є обґрунтування теоретичних засад, оцінка поточного стану та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення інвестиційної діяльності страхових компаній на ринку України з урахуванням сучасних викликів та міжнародного досвіду.

Для досягнення поставленої мети у роботі передбачено вирішення наступних завдань:

• проаналізувати економічну сутність, функції та роль страхових компаній у системі інвестування;

• дослідити класифікацію страхових компаній та особливості регулювання їх інвестиційної діяльності відповідно до чинного законодавства України;

• охарактеризувати вплив пандемії COVID-19, повномасштабної війни та розвитку штучного інтелекту на інвестиційну діяльність страхових компаній;

• здійснити аналіз сучасного стану інвестиційної активності страховиків в Україні;

• провести оцінку ефективності інвестиційної політики на прикладі окремої страхової компанії (ПАТ «СК «УНІКА»);

• виявити основні проблеми та бар’єри, що перешкоджають розвитку інвестиційної діяльності;

• розробити пропозиції щодо вдосконалення управління активами страховиків із урахуванням європейських практик та сучасних технологій;

• обґрунтувати економічну ефективність запропонованих рішень.

Об'єктом дослідження є інвестиційна діяльність страхових компаній як складова їхньої фінансової стратегії та елемент системи функціонування інституційних інвесторів на фінансовому ринку України.

Предметом дослідження є організаційно-економічні засади функціонування страхових компаній на інвестиційному ринку України, методичні підходи до управління їх активами, а також механізми підвищення ефективності інвестиційної політики у сучасних умовах.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів. Метод аналізу і синтезу – для розкриття теоретичних засад інвестиційної діяльності страхових компаній; метод порівняння – для зіставлення українського та зарубіжного досвіду; метод економіко-статистичного аналізу – для оцінки динаміки показників діяльності страхових компаній; графічний метод – для візуалізації отриманих результатів; методи економіко-математичного моделювання – для обґрунтування ефективності запропонованих рішень. Також застосовано метод експертного оцінювання ризиків, контент-аналіз нормативних документів та SWOT-аналіз інвестиційної стратегії досліджуваної компанії.

Теоретична значущість роботи полягає у систематизації наукових підходів до оцінки інвестиційної діяльності страхових компаній, узагальненні сучасних викликів, що стоять перед страховиками в Україні, та розробці авторської концепції адаптації до кризових умов. *Методична значущість* полягає у використанні економіко-математичних моделей для оцінки ефективності інвестиційних рішень, а також у розробці системи індикаторів, які можуть бути використані при формуванні інвестиційної політики компаній.

Практичне значення роботи полягає у можливості застосування отриманих результатів у діяльності страхових компаній з метою оптимізації структури активів, підвищення прибутковості та зменшення ризиків. Запропоновані рекомендації можуть бути враховані при розробці державної політики у сфері

регулювання інвестиційної діяльності страховиків, а також у навчальному процесі вищих навчальних закладів економічного профілю.

РОЗДІЛ 1.
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

1.1. Роль та значення страхових компаній на інвестиційному ринку

Інвестиційна діяльність страхових компаній є важливим елементом їх фінансових стратегій, спрямованих на ефективне управління тимчасово вивільненими грошовими ресурсами. Інвестиційна діяльність відіграє важливу роль у забезпеченні стійкості страхового ринку, підтримці ліквідності та забезпеченні довгострокової фінансової стабільності страхових компаній. Здійснюючи інвестиції, страховики не тільки виконують свої зобов'язання перед клієнтами, але й отримують додатковий дохід, що сприяє розвитку та підвищенню конкурентоспроможності їхнього бізнесу.

Для розробки ефективної інвестиційної політики страховикам потрібен доступ до низки фінансових інструментів, які можуть диверсифікувати ризики та забезпечити стабільну прибутковість. Страхові компанії управляють великими сумами грошей і повинні застосовувати інвестиційний підхід, який збалансовує ризик і дохідність. Ефективна інвестиційна практика сприяє підвищенню довіри клієнтів до страховиків, оскільки фінансова стабільність відіграє ключову роль у здатності страховиків виконувати свої зобов'язання перед страхувальниками.

Страхові компанії здійснюють свою інвестиційну діяльність відповідно до чинного законодавства, яке встановлює конкретні вимоги до складу інвестиційних портфелів та рівня допустимого ризику. Регулятори, такі як Національний банк України та інші державні органи, керують цим процесом з метою запобігання фінансовим кризам та забезпечення стійкості страхового сектору.

Основними користувачами інвестиційних можливостей страхових компаній є самі страхові компанії, державні та приватні установи, а також клієнти, які отримують вигоду від фінансової стабільності страхових компаній. Крім того, фінансові установи, інвестиційні фонди та інші учасники ринку також можуть бути зацікавленими сторонами в процесі інвестування у страхування. Інвестиційна діяльність страхових компаній включає широкий спектр фінансових інструментів, які можуть бути використані для диверсифікації ризиків та підвищення прибутковості.

Одним з найпоширеніших інвестиційних інструментів є державні та корпоративні облігації, які забезпечують стабільний дохід та відносно низький ризик. Ці цінні папери забезпечують прогнозований рівень доходу та фінансову стабільність, що робить їх популярним вибором для страховиків. Інвестиції в акції великих компаній також поширені і дають можливість отримати вищий дохід, незважаючи на підвищений ринковий ризик. Інвестиції в акції є ефективним способом залучення капіталу, але вимагає ретельного аналізу ринку та вибору надійних емітентів.

Страховики також активно інвестують кошти в банківські депозити, що є одним з найбезпечніших способів збереження капіталу з гарантованим доходом. Важливим напрямком інвестування є нерухомість, яка може бути використана як джерело пасивного доходу від оренди або як інструмент довгострокового збереження капіталу. Оскільки ринки нерухомості, як правило, мають тенденцію до зростання, інвестиції в нерухомість часто розглядаються як стабільний варіант інвестування. Крім того, інвестуючи у пайові інвестиційні фонди, страховики можуть отримати вигоду від професійного управління активами та диверсифікувати свої ризики.

Пайові інвестиційні фонди дозволяють страховикам отримати доступ до цілого ряду активів без необхідності управляти ними самостійно. Існують також більш складні фінансові інструменти, такі як ф'ючерси, опціони, свопи та інші похідні цінні папери, що використовуються для хеджування ризиків та забезпечення фінансової стабільності компанії.

Такі інструменти допомагають мінімізувати потенційні збитки від несприятливих ринкових коливань і забезпечують надійність виконання зобов'язань перед страхувальниками. Вони особливо корисні у випадку значних коливань на фінансових ринках і допомагають зменшити вплив волатильності на портфель страховика. Таким чином, інвестиційна діяльність страхових компаній є багатогранним процесом, що включає в себе різні форми та методи вкладення коштів. Інвестиційна діяльність відіграє важливу роль у зміцненні фінансової системи, забезпеченні ліквідності страхових компаній та створенні додаткових фінансових резервів для стабільного розвитку страхового бізнесу. Враховуючи важливість ефективного управління інвестиціями, страхові компанії повинні ретельно планувати свою інвестиційну стратегію, враховуючи рівень ризику, економічні умови та зміни у правовому середовищі. Це дозволить страховикам не лише виконувати свої страхові зобов'язання, але й побудувати довгострокову стійкість та фінансову надійність.

1.2. Види страхових компаній та нормативно-правове забезпечення їх діяльності

Останні кілька років стали етапом значних змін та динамічного розвитку на ринку українського страхування. Ці перетворення вплинули як на внутрішню структуру страховиків, так і на зовнішні регуляторні зони, що регулюють їх діяльність. Загалом, українське законодавство чітко розрізняє страхові компанії та їх діяльність, розрізняючи дві основні категорії страхових компаній, які застраховані, за винятком страхування життя (страхування життя) та страхування життя (страхування життя). Цей базовий сектор базується на всій архітектурі українського страхового ринку і призначений на закон законодавства.

Компанії з страхування життя (страхові компанії LIFA) спеціалізуються на довгостроковому страхуванні. Основною особливістю цих договорів є наявність кумулятивних елементів, що дозволяє клієнтам не лише отримувати страхове покриття, але й накопичувати середовище протягом тривалого періоду часу. Виплати в контексті таких договорів зазвичай здійснюються, коли певна подія (смерть, проживання в певному віці, інвалідність) або після часу контракту. Такі заходи потребують компанії страхування життя з особливо консервативним та збалансованим підходом до управління активами та ризику, оскільки вона поєднує клієнтів у довгостроковій перспективі, що може зайняти десятиліття. Це включає встановлення значних премії, інвестування у надійні фінансові продукти, які забезпечують довгостроковий стабільний дохід, та можливість виконання ваших зобов'язань. Прикладами таких товарів є пенсійне страхування, програми зберігання дітей та страхування життя з інвестиційними компонентами.

Навпаки, страховики, які гарантують різне страхування життя (страхові компанії), пропонують набагато ширший спектр послуг, орієнтованих на захист від різних ризиків. Ці ризики включають майно, фінансові, медичні, особисті та інші непередбачувані події. Контракти на страхування ризику зазвичай проводяться за короткий проміжок часу і рідко завершуються протягом тривалого періоду часу, коливаються від декількох місяців до року. Їх діяльність більш чутлива до зовнішніх подій, таких як сучасні економічні умови, сезонні коливання, юридичні зміни, стихійні лиха та соціальні трансформації. Найпоширенішими видами ризикованого страхування є:

- Страхування цивільної відповідальності на земельних транспортних засобів (OSCSPV) за збитки, спричинені третіми сторонами внаслідок ДТП.
- Страхування HMP-воровільне страхування, що охоплює ризик пошкодження або крадіжки вашого транспортного засобу.
- Медичне страхування (добровільне медичне страхування, LCA) - надає виплати медичних послуг у разі хвороби.
- Страхування титулу - захист від пошкоджень, знищення чи крадіжок нерухомості та мобільної власності.

- Страхове покриття - це покриття збитків, які можуть виникнути через професійну діяльність чи інші дії страхувальника.
- Туристичне страхування - захист від подорожей від медичних витрат, втрати багажу, затримки рейсів тощо.
- Вантажне страхування - захист від ризиків, пов'язаних з транспортуванням товарів.

Варто зазначити, що українське законодавство забороняє діяльність із страхування життя та інших видів страхових страховиків. Ця межа має на меті збільшити прозорість ринку, захистити права споживачів та запобігти перехрестям між різними видами страхування та може становити додаткові ризики фінансової стабільності страховиків.

Протягом останніх декількох років нормативно-правове поле, що регулює діяльність страхових компаній в Україні, зазнало суттєвих трансформацій, спрямованих на його адаптацію до європейських стандартів та підвищення ефективності нагляду. Ключовим моментом стало набуття чинності **Закону України "Про страхування"** у 2021 році, який замінив застарілий закон 1996 року. Цей новий закон став наріжним каменем сучасної регуляторної системи та здійснив революційні зміни у підходах до регулювання страхової діяльності, зокрема:

1. **Посилення вимог до капіталу та платоспроможності страхових компаній.** Новий Закон "Про страхування" значно підвищив мінімальні вимоги до статутного капіталу страховиків, а також впровадив нові нормативи щодо їхньої платоспроможності. Ці зміни спрямовані на забезпечення фінансової стабільності страхових компаній, їхньої здатності виконувати зобов'язання перед страхувальниками навіть в умовах кризових явищ. Вищі вимоги до капіталу виступають свого роду "подушкою безпеки", що дозволяє страховикам витримувати непередбачені збитки.

2. **Впровадження ризик-орієнтованого нагляду (на основі принципів Solvency II).** Досвід країн Європейського Союзу, де вже давно діє система Solvency II, став орієнтиром для України. Національний банк України (НБУ) як головний

регулятор страхового ринку, перейшов на ризик-орієнтований підхід у нагляді. Це означає, що НБУ фокусується не лише на дотриманні формальних вимог, а й на оцінці реальних ризиків, яким піддається страхова компанія (наприклад, ризики андеррайтингу, інвестицій, операційні ризики). Такий підхід дозволяє більш ефективно виявляти потенційні проблеми та вчасно реагувати на них, забезпечуючи стабільність та надійність страхового ринку.

3. **Чітке розмежування ліцензій на страхування життя та інші види страхування.** Як уже зазначалося, новий закон остаточно закріпив заборону на спільне ведення цих видів діяльності. Це сприяє підвищенню прозорості діяльності страховиків, спрощує нагляд з боку регулятора та захищає інтереси страхувальників, запобігаючи можливим маніпуляціям з фінансовими потоками між різними видами страхування.

4. **Встановлення нових вимог до корпоративного управління та системи внутрішнього контролю.** Нове законодавство приділяє значну увагу питанням корпоративного управління, вимогам до керівників страхових компаній, їхніх кваліфікації та ділової репутації. Також посилюються вимоги до функціонування системи внутрішнього контролю, аудиту та управління ризиками в страхових компаніях. Метою цих змін є підвищення ефективності управління, зниження ймовірності шахрайства та зловживань, а також посилення захисту прав споживачів та інвесторів.

5. **Удосконалення процедур ліквідації та припинення діяльності страховиків.** Прозорі та ефективні процедури виходу страхових компаній з ринку є критично важливими для підтримки довіри до страхового сектору. Новий закон спрощує та уніфікує ці процедури, забезпечуючи максимальний захист інтересів кредиторів та страхувальників у разі банкрутства або ліквідації страховика.

Окрім Закону про страхування, правила щодо діяльності страхових компаній базуються на:

- Український цивільний кодекс визначає загальні принципи договірних відносин, включаючи страхування.

- Український економічний кодекс, що регулює питання економічної активності.
- Українські податкові закони встановлюють правила щодо оподаткування страхових операцій.

Набір законів Національного банку України (NBU). Останніми роками NBU активно працює над розробкою та впровадженням нових регуляторних документів, які детально описують ліцензійні вимоги щодо страхової діяльності, формування та посередництва страхових резервів, нагляду, процедури страхових платежів, подання фінансових та статистичних звітів та вимог IT -систем. Кібербезпека від страхових компаній. Ці нормативні дії динамічні та постійно оновлюються. Це відображає зміни в глобальній практиці та адаптації українського страхового ринку до європейських стандартів. Це важлива частина українського курсу європейської інтеграції.

Тому сучасна юридична підтримка діяльності українських страхових компаній є складною та багатогранною, а їх постійне поновлення вказує на бажання створити стабільний, прозорий та надійний страховий ринок. Розвиток країни. Ці зміни створюють нові виклики та можливості для всіх учасників страхового ринку та надихають їх на постійний розвиток та адаптацію.

1.3. Особливості діяльності страховика в умовах пандемії, воєнного часу, AI

Розвиток будь-якої країни та її економіки, включно зі страховим ринком, неминуче супроводжується не лише періодами піднесення, але й кризовими явищами. Український страховий ринок, оговтавшись від викликів пандемії COVID-19, яку Всесвітня організація охорони здоров’я оголосила глобальною загрозою, зіткнувся з новим, безпрецедентним випробуванням. 24 лютого 2022

року розпочалося повномасштабне вторгнення Російської Федерації на територію України, що одразу ж призвело до введення воєнного стану Указом Президента, який триває вже понад 36 місяців.

Діяльність в умовах війни супроводжується найвищим ступенем невизначеності, неможливістю передбачити хід подій, масштабуванням зони небезпеки на всю територію країни, що неминуче породжує глибоку економічну кризу. Закон України "Про правовий режим воєнного стану" визначає воєнний стан як "особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень".

Страхові компанії зіштовхнулися з низкою проблем, серед яких у перші місяці воєнного стану найбільше уваги потребували **переміщення персоналу та організація роботи віддалено**, а також **розірвання договорів або відтермінування платежів**. Негативно вплинуло на стан страхового ринку в цілому **зменшення кількості надходжень премій, знищення об’єктів нерухомості**, а також **складнощі виїзду на місця страхових випадків**, особливо врегулювання страхових випадків на територіях проведення активних бойових дій.

Однак досвід роботи під час "корон-акризи" (COVID-19) забезпечив відносно швидкий перехід в режим онлайн, а рекомендації Національного банку України (НБУ) щодо спрощення процедури врегулювання страхових випадків надали можливість налагодити діяльність та продовжувати працювати в надскладних умовах.

Незважаючи на виклики, на страховому ринку України продовжують здійснювати діяльність дві основні групи страхових компаній: компанії, що спеціалізуються на страхуванні життя (СК life), та компанії, які спеціалізуються на ризикових видах страхування (СК non-life). Чисельність страховиків поступово скорочується, що відображено в таблиці 1.1.

таблиця 1.1. Кількості страхових компаній на страховому ринку України.

Дата	Кількість страхових компаній			Відхилення (+/-)
	Non-life	Life	Разом	
31.12.2020	190	20	210	-
31.12.2021	142	13	155	-55
31.03.2022	132	13	145	-10
31.06.2022	129	13	142	-3
31.09.2022	127	12	139	-3
31.12.2022	116	12	128	-11
31.03.2023	110	12	122	-6

Водночас страхові компанії відіграють важливу роль у підтримці економічної стабільності навіть в умовах воєнного стану. Вони забезпечують компенсації за втрачене майно, допомагають бізнесу відновлювати свою діяльність та надають фінансову підтримку постраждалим. Однак ефективність їхньої діяльності значною мірою залежить від можливості адаптації до нових реалій, державного регулювання та міжнародної підтримки.

З огляду на це, можна виділити **основні виклики**, з якими стикається страхова галузь під час війни:

1. **Зниження довіри до страхових компаній.** Під час воєнних дій у населення виникає невизначеність щодо можливості компенсації збитків, пов’язаних із пошкодженням або втратою майна. Постає питання про стабільність самих страхових компаній, особливо в умовах безпекової й фінансової нестабільності.

2. **Винятки з покриття.** Багато страховиків традиційно включають "військові ризики" до переліку винятків, тобто таких ризиків, які не підлягають компенсації за стандартними полісами. Це ставить під сумнів можливість страхового захисту в умовах війни, особливо для майна та бізнесу у прифронтових регіонах та зонах активних бойових дій.

3. **Зростання кількості страхових випадків.** Пошкодження і руйнація будівель, транспортних засобів, підприємств та інфраструктури – це лише частина збитків, які потребують відшкодування. Інфраструктурні втрати від ударів Росії та пов’язаних із ними подій мають величезні масштаби, і страховикам важко оперативно опрацьовувати велику кількість заявок на компенсацію.

4. **Фінансова нестабільність.** В умовах воєнного стану економіка України потерпає, є залежною від зовнішніх донорів, що впливає і на платоспроможність як клієнтів страхових компаній, так і самих компаній. Погіршення фінансового стану страховиків може призвести до банкрутства або неспроможності виплачувати страхові компенсації.

У сучасному складному та непередбачуваному ринковому світі інвестори та учасники фінансового ринку шукають нові шляхи для прийняття більш точних та ефективних рішень. Одним з таких методів є використання **штучного інтелекту (AI)** в інвестиційній та, відповідно, страховій діяльності.

Штучний інтелект (artificial intelligence, AI) — це здатність механічної системи отримувати, обробляти та застосовувати отримані знання та вміння. Основною метою його створення на початкових порах була допомога людині при здійсненні певної роботи, аби полегшити її або взагалі замінити, економлячи при цьому час. Так були створені обчислювальна техніка, винаходи у сфері мореплавства, промисловості, а комп'ютерні технології та мобільний зв'язок кардинально змінили світ.

Штучний інтелект може **швидко і точно аналізувати великі обсяги даних**, включаючи ринкові тенденції, новини та фінансові показники, що впливають на ринок. Це може допомогти інвесторам та, відповідно, страховикам приймати більш обґрунтовані та правильні рішення щодо управління ризиками, ціноутворення

страхових продуктів та інвестиційної діяльності. ШІ може використовувати алгоритми машинного навчання для аналізу ринкових даних і прогнозування руху цін на акції, валютних курсів тощо. Він також може використовуватися для допомоги інвестиційним менеджерам у прийнятті рішень при купівлі та продажу активів на ринку.

Однак слід зазначити, що AI не є чарівною паличкою, яка гарантує успіх в інвестиційній діяльності. Він може лише надавати **додаткову інформацію та підтримку** у прийнятті рішень, а остаточні рішення повинні приймати інвестиційні менеджери та фахівці страхових компаній, спираючись на свої знання, досвід та інтуїцію.

За даними Financial Times, у звіті Goldman Sachs йдеться про те, що використання технології штучного інтелекту може також сприяти підвищенню продуктивності праці, збільшуючи світовий ВВП на 7% у довгостроковій перспективі. ШІ дедалі ширше застосовується в таких інвестиційних та страхових сферах, як управління активами, управління ризиками та прогнозування фінансових ринків. Розглянемо докладніше, як ШІ використовується в цих сферах:

1. **Управління активами.** ШІ може допомогти в управлінні активами, надаючи інвестиційним менеджерам доступ до більш точних джерел інформації та аналітичних інструментів. Наприклад, штучний інтелект може аналізувати фінансові звіти компаній, інші ринкові показники, технічний аналіз, новини та соціальні мережі, щоб зрозуміти, які компанії є перспективними для інвестування. ШІ також може моніторити портфелі та рекомендувати оптимальні рішення щодо розподілу ресурсів, щоб мінімізувати ризики та максимізувати потенційні прибутки.

2. **Управління ризиками.** За допомогою ШІ можна зменшити ризики, пов'язані з інвестиціями та страховими зобов'язаннями, аналізуючи великі обсяги даних та оцінюючи ризики. Наприклад, ШІ може використовувати машинне навчання для створення прогнозів на основі минулих і поточних ринкових тенденцій для оцінки потенційних ризиків. ШІ також може допомогти виявити можливі обмеження, пов'язані з інвестуванням у певні активи, і рекомендувати

оптимальні стратегії розподілу ресурсів для страховиків, зокрема при андеррайтингу та розробці страхових продуктів.

3. **Прогнозування фінансових ринків.** ШІ аналізує великі обсяги даних, зокрема історичні дані про ціни на акції, обмінні курси, процентні ставки, макроекономічні показники та інші фактори, які можуть вплинути на ринок. Таким чином, він може допомогти прогнозувати фінансові ринки; ШІ може використовувати різні алгоритми машинного навчання для прогнозування ринкових тенденцій і руху цін. Наприклад, ШІ може використовувати нейронні мережі для аналізу ринкових тенденцій і прогнозування руху цін на акції.

Використання ШІ в інвестиційній та страховій галузі може підвищити точність та швидкість аналізу даних, зменшити ризик та збільшити потенційний прибуток. Однак слід зазначити, що AI не може замінити повного менеджера з інвестицій або спеціаліста з страхових. Це може бути додатковим інструментом для прийняття рішень, але остаточні рішення повинні приймати професіонали на основі їх знань та досвіду.

Тому використання ШІ в інвестиційних та страхових заходах може бути важливим інструментом, який дозволить інвесторам та страховикам приймати більш точні та розумні рішення. Однак слід пам’ятати, що AI не є універсальним рішенням для всіх ситуацій і має свої обмеження. Слід також визнати, що штучний інтелект має свої недоліки, тому ви повинні ретельно підходити до оцінки та використання отриманих даних. Однак, враховуючи швидкість, точність та ефективність, пропоновані AI, його використання в інвестиціях та страхуванні може принести значні переваги та допомогти уникнути ринкових ризиків.

РОЗДІЛ 2.
АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ НА ВІТЧИЗНЯНОМУ ІНВЕСТИЦІЙНОМУ РИНКУ

2.1. Тенденції діяльності страхових компаній на вітчизняному інвестиційному ринку

В останні роки спостерігається поступове збільшення ролі страхових компаній як важливих учасників на ринку інвестицій в Україні. Завдяки накопиченню страхових резервів, страхові компанії мають стабільну ліквідність та можливість інвестувати значні кошти в довгострокові активи та дозволяти їм впливати на ринок капіталу, зокрема завдяки інвестиціям у державні цінні папери, корпоративні облігації та банківські депозити.

Незважаючи на потенціал, інвестиційна активність страхових компаній залишається досить обмеженою через вузький вибір дозволених активів, передбачених законодавством України. Зазвичай компанії вибирають консервативні інструменти, такі як внутрішні державні облігації (Т -великі) та банківські депозити, які забезпечують високу надійність, але в той же час прибутковості та зменшують загальний вплив страхових компаній на розвиток інноваційних або ризикованих сегментів ринку.

В рамках гармонізації українського страхового ринку за допомогою європейських стандартів, зокрема Директиви про Solvence II, існує поступове зміцнення вимог щодо платоспроможності, прозорості та інвестиційного полісу страхових компаній та змушує учасників ринку ринку перейти на більш структурований підхід до управління активами та впроваджувати поліси внутрішнього управління.

Повне вторгнення Російської федерації до України значно вплинуло на інвестиційну діяльність страхових компаній. Деякі з активів втратили ліквідність або були знецінені, ризик інвестування збільшився, що призвело до збереження капіталу та зменшення інвестицій. Багато компаній переорієнтувались на короткі терміни з мінімальними ризиками, уникаючи інвестицій у проекти з довгим горизонтом окупності.

Попри наявні виклики, вітчизняний страховий сектор демонструє зацікавленість у нових напрямках інвестування. Зокрема, набуває популярності впровадження принципів сталого розвитку (ESG), що передбачає врахування екологічних, соціальних та управлінських факторів при прийнятті інвестиційних рішень. Крім того, цифровізація страхових продуктів та фінансових послуг створює нові можливості для вкладення у фінтех-компанії та інноваційні платформи.

У табл. 2.1 покажемо динаміку кількості страхових компаній за типами на українському ринку за 2021-2024 рр.

Таблиця 2.1 – Динаміка кількості страхових компаній на українському ринку за 2021-2024 рр.

Показник	Роки					Зміни за 2024 рік	
	2020	2021	2022	2023	2024	Порівняно з	Порівняно
Загальна	210	186	145	115	90	-120	-25
в т.ч. СК «non-Life»	190	169	132	103	78	-112	-25
в т.ч. СК	20	17	13	12	12	-8	0

Джерело: складено на основі [1, 2, 3]

Аналіз динаміки кількості страхових компаній на українському ринку у 2020–2024 роках свідчить про суттєве скорочення учасників цього сектора. Загальна кількість страховиків зменшилась із 210 у 2020 році до 90 у 2024 році, що означає зниження на 120 компаній, або на понад 57%.

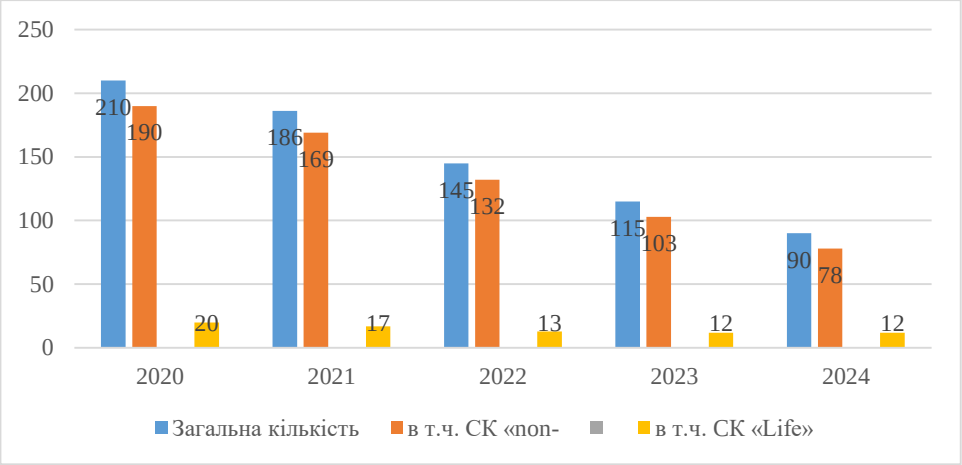

Рисунок 2.1 – Динаміка кількості страхових компаній на українському ринку за 2020-2024 рр.

Джерело: складено на основі [1, 2, 3]

Найбільше скорочення зафіксовано серед компаній, що працюють у сегменті non-Life — їх кількість зменшилася з 190 до 78, тобто на 112 одиниць. Частка Life-компаній також зменшилась, хоча і не так суттєво — з 20 до 12, при цьому протягом 2023–2024 років їх кількість залишалась незмінною. Такі тенденції свідчать про високий рівень ринкових ризиків, посилення вимог регулятора та складні економічні умови, зокрема зумовлені повномасштабною війною та призвело до виходу з ринку малих і фінансово нестійких гравців, а також до консолідації учасників галузі.

На рис 2.2 покажемо обсяг активів страхових компаній на українському ринку за 2020-2024 рр.

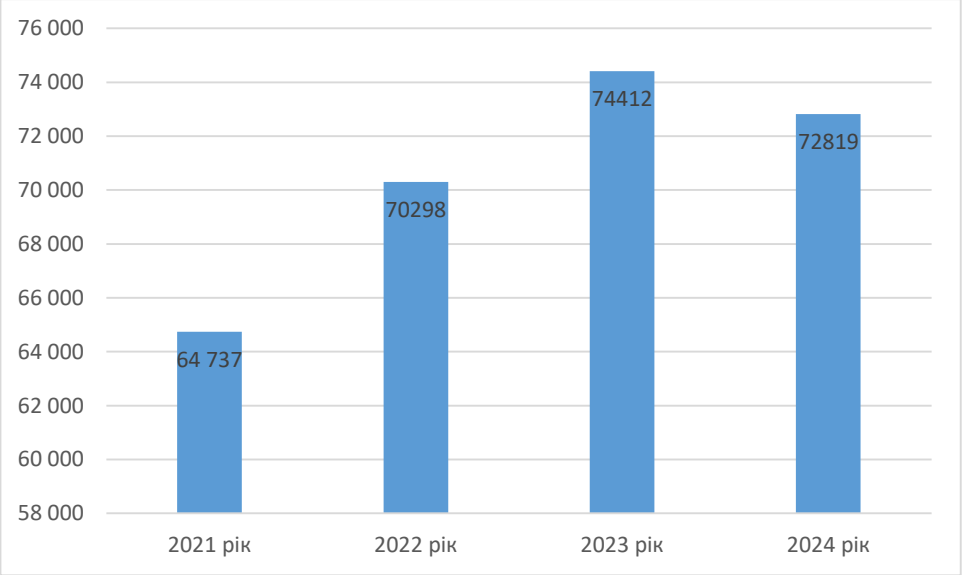

Рисунок 2.2 – Динаміка кількості активів страхових компаній на українському ринку за 2021-2024 рр, млн грн.

Джерело: складено на основі [1, 2, 3]

Розглянемо на рис 2.3 структуру страхового портфелю страхових компаній за видами надання послуг за даними 2024 року.

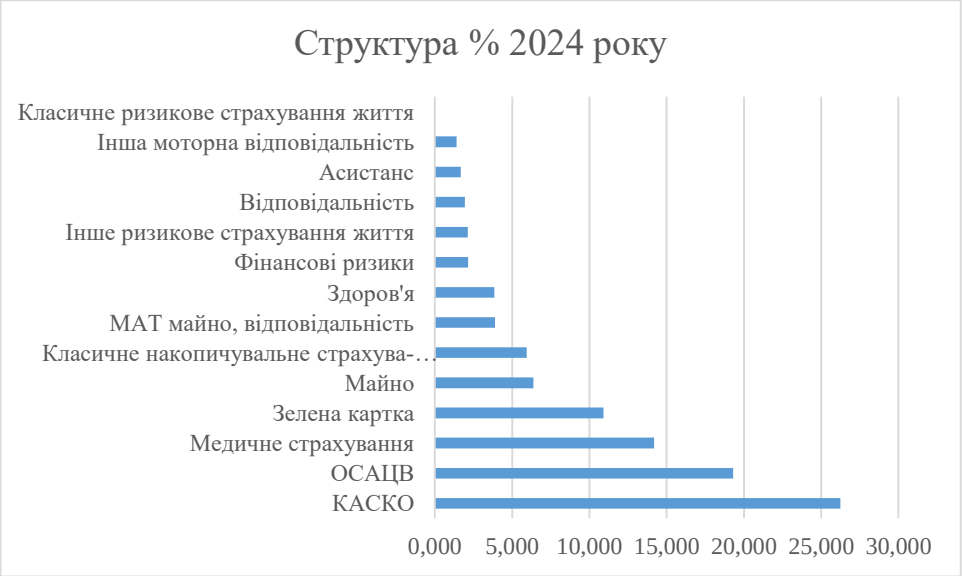

Рисунок 2.3 – Структура страхового портфелю страхових компаній за видами надання послуг за даними 2024 року, %

Джерело: складено на основі [1, 2, 3]

Згідно з даними про структуру страхових послуг на ринку України у 2024 році, найбільшу частку займають послуги автострахування, зокрема КАСКО (26,24%) та ОСАЦВ (19,30%), що підтверджує високий попит на страхування транспортних засобів серед населення. Слід також відзначити вагому роль медичного страхування (14,19%), а також послуг «Зелена картка» (10,90%), що свідчить про важливість міжнародного страхування для автовласників. Інші категорії, зокрема майнове страхування (6,38%), класичне накопичувальне страхування життя (5,94%) та страхування здоров'я (3,84%) мають значно меншу частку, але все ж залишаються важливими для загальної структури ринку. Страхування фінансових ризиків (2,14%) та ризикове страхування життя (2,13%)

займають невелику частку, що свідчить про обмежену популярність таких послуг серед споживачів на поточний момент. Загалом, ринок страхових послуг в Україні у 2024 році залишається висококонкурентним, з акцентом на транспортне страхування та медичні послуги, проте розвиток інших видів страхування потребує посилення маркетингових стратегій та підвищення обізнаності серед споживачів.

Страхові компанії в Україні, на відміну від звичайних інвесторів, які зосереджені на максимізації прибутку при мінімальних ризиках, мають інші пріоритети. Для них важливіше не лише заробляти дохід, але й забезпечити безпечну віддачу від інвестицій. Тому страхові компанії більше зосереджені на підтримці свого капіталу, ніж на високому прибутку. Однак насправді український страховий ринок не відповідає цим стандартам. Однією з головних проблем є низький рівень страхових платежів, що є результатом того, що багато страхових компаній використовують свої послуги не стільки для виконання своїх основних функцій, а для маніпуляцій з податками або навіть незаконних фінансових операцій, таких як відмивання грошей. Як результат, хоча страховики мають велику кількість бонусів, вони не завжди шукають надійних та вигідних інвестиційних можливостей через економічну нестабільність та високий рівень інвестиційних ризиків.

У табл. 2.2 розглянемо обсяги страхових премій та резервів в економіці України за 2021-2024 рр, млн.грн.

Таблиця 2.2 – Динаміка обсягів страхових премій та резервів в економіці України за 2021-2024 рр, млн.грн.

Рік	Валові страхові премії	Чисті страхові премії	Страхові резерви		
			млн грн	% до валових премій	% до чистих премій
2021	49708,0	45987,3	36555,70	73,54%	79,49%
2022	39616,0	38550,7	41000,60	103,50%	106,36%
2023	34141,7	33437,8	44889,4	131,48%	134,25%
2024	24210,0	21857,0	32086,5	132,55%	146,80%

Джерело: складено на основі [1, 2, 3]

Суттєве зменшення валових і чистих страхових премій спостерігається протягом аналізованого періоду. У 2021 році валові премії становили 49 708 млн грн, тоді як у 2024 році цей показник знизився до 24 210 млн грн і є результатом скорочення страхових операцій на ринку, ймовірно, через зниження купівельної спроможності населення, економічну нестабільність та складну політичну ситуацію в країні. Чисті премії зменшились із 45 987,3 млн грн у 2021 році до 21 857 млн грн у 2024 році, що також свідчить про зменшення попиту на страхові послуги.

Незважаючи на зменшення премій, страхові резерви показують зростання у відсотковому відношенні до валових та чистих премій. Якщо у 2021 році страхові резерви становили 73,54% від валових премій і 79,49% від чистих премій, то у 2024 році ці показники зросли до 132,55% від валових премій і 146,80% від чистих премій та свідчить про те, що страхові компанії значно збільшили частку резервів для покриття майбутніх зобов’язань, що може бути наслідком підвищення ризиків або потреби в додатковому фінансовому забезпеченні в умовах економічної невизначеності.

Протягом аналізованого періоду спостерігається зростання співвідношення страхових резервів до страхових премій. У 2021 році цей показник був помірним, але з часом він зріс, що свідчить про посилення фінансових стандартів та заходів щодо управління ризиками у страхових компаніях та може вказувати на необхідність підготовки до можливих втрат, пов’язаних з поточними економічними і соціальними викликами, зокрема, на тлі військових дій в Україні.

Загалом, результати динаміки страхових премій і резервів за 2021-2024 роки свідчать про зменшення обсягів ринку та підвищення фінансових резервів страхових компаній. Такі зміни можуть бути зумовлені зменшенням попиту на страхові послуги, а також необхідністю підготовки до більш високих ризиків та зобов’язань. У той же час, зростання резервів є сигналом, що страховики намагаються забезпечити фінансову стабільність в умовах нестабільності на ринку.

На рис 2.4 наведемо співвідношення активів та страхових резервів страхових компаній за 2021-2024 рр.

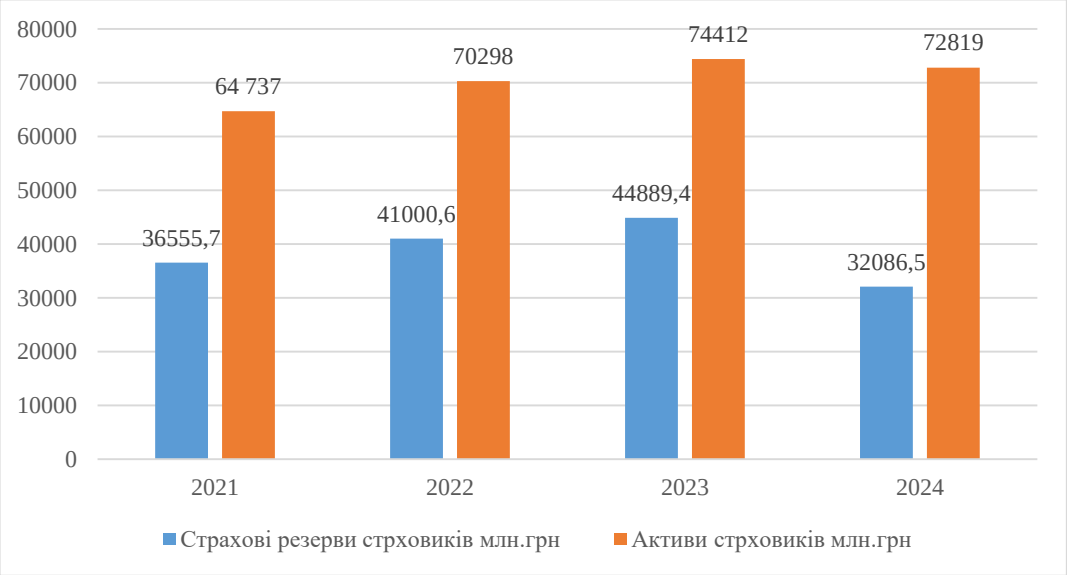

Рисунок 2.4 – Співвідношення активів та страхових резервів страхових компаній за 2021-2024 рр, млн.грн

Джерело: складено на основі [1, 2, 3]

Активи страхових компаній в Україні з 2021 по 2023 рік мали тенденцію до зростання. У 2021 році активи становили 64 737 млн грн, а вже у 2023 році досягли 74 412 млн грн та свідчить про збільшення фінансових можливостей страховиків, що може бути результатом залучення нових коштів, розширення портфеля послуг або зростання страхових премій. Однак, у 2024 році активи страховиків знизилися до 72 819 млн грн, що на 1 593 млн грн менше, ніж у 2023 році. Це може бути пов’язано з економічною нестабільністю, спадом попиту на страхові послуги, а також зниженням інвестиційної активності через високі ризики та несприятливі зовнішньоекономічні умови, які могли обмежити обсяг нових вкладів.

Протягом аналізованого періоду також спостерігається зростання страхових резервів, особливо у 2022 та 2023 роках. У 2022 році резерви підвищились до 41 000,6 млн грн, а у 2023 році — до 44 889,4 млн грн та свідчить про те, що страхові компанії активно збільшували резерви для покриття своїх зобов'язань. Підвищення резервів може бути пов'язане з необхідністю зменшення ризиків і забезпечення фінансової стабільності, зокрема у період економічної нестабільності та підвищених соціальних і політичних ризиків. У 2024 році страхові резерви

знизились до 32 086,5 млн грн, що є значним падінням порівняно з попередніми роками і може свідчити про те, що компанії стали менш зосереджені на накопиченні резервів через зміни в політиці управління ризиками або через економічні обставини, які вимагають оптимізації фінансових потоків.

Протягом аналізованого періоду співвідношення між резервами та активами страховиків змінювалось. Вищі резерви до 2023 року свідчили про те, що страхові компанії готувалися до більшої фінансової нестабільності, хоча зниження резервів у 2024 році може бути сигналом зменшення таких загроз або адаптації до нових умов.

Аналіз показує, що страховики в Україні активно збільшували свої активи та резерви до 2023 року, прагнучи забезпечити фінансову стабільність у умовах економічних викликів. Однак зниження активів і резервів у 2024 році може вказувати на зміни в ринкових умовах, що потребують переоцінки стратегій і Підходи до управління активами та резервами в майбутньому.

Коли страхові компанії вкладають свої резерви, вони повинні дотримуватися вимог, встановлених законом України "Про страхування" та правилами розміщення резервів страхування. Ці нормативні документи визначають, які активи можна використовувати для інвестицій, визначають вимоги до їх якості та встановлення обмежень інвестицій у різні види активів.

Досвід розроблених страхових ринків показує, що з часом вимоги до інвестиційної діяльності страховиків змінилися. На першому етапі головною метою було задовольнити інтереси великих клієнтів та власників компаній. На другому етапі головна вимога полягала в тому, щоб забезпечити надійність інвестицій. На третьому етапі інвестиційна активність орієнтована на максимальну прибутковість від місця розташування резервів та уповноваженого капіталу.Український страховий ринок наразі перебуває на другому етапі, коли основна увага приділяється надійності інвестицій. Однак поступово створюються умови для того, щоб перейти до третього етапу, коли прибутковість інвестицій стане більш пріоритетною.

У табл. 2.3 розглянемо структуру активів, яким представлено сформовані страхові резерви страхових компаній України.

Таблиця 2.3 – Динаміка структури активів, якими представлено сформовані страхові резерви страхових компаній за 2021-2024 рр.

Активи визначені ст. 31 ЗУ "Про страхування", млн. грн	Значення за роками, млн грн				Приріст 2024/2021	
	2021	2022	2023	2024	млн грн	%
Всього, у т.ч.:	47 630,79	54 687,06	56 501,02	51 466,27	3 835,48	8,05
Грошові кошти на поточних рахунках і готівка в касі	2 998,69	3 199,68	2 899,71	2 641,32	-357,37	-11,92
Банківські вклади	14 243,02	17 341,17	17 612,05	16 042,66	1 799,64	12,64
Банківські метали	32,32	70,70	70,70	64,40	32,08	99,26
Нерухоме майно	4 355,56	5 423,17	5 721,32	5 211,50	855,93	19,65
Права вимоги до перестраховиків	6 783,60	7 454,34	7 437,64	6 774,88	-8,72	-0,13
Інвестиції в економіку Украхни за напрямком, визначеними КМУ	1 143,32	1 704,88	1 696,80	1 545,60	402,28	35,19
Цінні папери, в т.ч.:						
акції	6 439,19	6 624,17	7 894,76	7 191,26	752,07	11,68
облігації	917,08	953,44	1 095,85	998,20	81,12	8,85
іпотечні сертифікати	87,87	65,65	10,10	9,20	-78,67	-89,53
цінні папери, що емітуються державою	9 286,38	11 037,76	12 018,67	10 947,70	1 661,31	17,89
Кредити страхувальникам-громадянам	18,18	25,25	27,27	24,00	5,82	32,01
Готівка в касі	14,14	10,10	15,15	13,00	-1,14	-8,06

Джерело: складено на основі [1, 2, 3]

Аналіз динаміки структури активів, що формують страхові резерви страхових компаній України за період 2021–2024 років, свідчить про певні зміни в розподілі активів між різними категоріями. Загальний обсяг активів зріс на 8,05% за цей період, що свідчить про поступове зростання фінансової стабільності та обсягу ресурсів, якими володіють страховики. Однією з помітних тенденцій є зменшення обсягів грошових коштів на поточних рахунках і готівки в касі. За 2021–2024 роки цей показник скоротився на 11,92%, що свідчить про певну оптимізацію ліквідних активів страховими компаніями. Це може бути наслідком стратегічного рішення про зниження обсягів грошових коштів на рахунках для підвищення ефективності використання активів.Одним з найбільш помітних зростань є збільшення обсягу банківських вкладів на 12,64% (на 1 799,64 млн грн), що вказує на прагнення страхових компаній зберігати частину своїх резервів у стабільних і безпечних активах, таких як банківські депозити і також може бути реакцією на економічну нестабільність, що підвищує попит на такі низькоризикові інструменти.

Ще однією важливою зміною є зростання обсягу інвестицій в нерухоме майно, яке збільшилося на 19,65% (855,93 млн грн), що відображає прагнення страховиків до диверсифікації своїх активів. Крім того, інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України, зросли на 35,19%, що може бути ознакою того, що страхові компанії стали більш активними на внутрішньому ринку.

Позитивною є динаміка інвестицій в цінні папери. Зокрема, обсяг акцій зріс на 11,68%, а обсяг облігацій – на 8,85% та свідчить про певну стабільність інвестиційних стратегій, орієнтованих на більш прибуткові, але й більш ризиковані активи. Проте варто відзначити значне зменшення обсягу іпотечних сертифікатів на 89,53%, що може бути пов’язано з низькою привабливістю цього виду активів через їх високі ризики.

Також варто звернути увагу на збільшення обсягу кредитів, наданих громадянам-страхувальникам, на 32,01% та свідчить про збільшення попиту на

кредити серед клієнтів страховиків, а також про стратегічне рішення компаній збільшити частку цього виду активів у своїх портфелях.

Загалом, тенденції, які спостерігаються в структурі активів, свідчать про поступову диверсифікацію і збільшення обсягів інвестицій у більш стабільні і ліквідні активи, а також про прагнення страхових компаній до зниження ризиків. Зростання обсягів банківських вкладів, інвестицій в економіку України та нерухоме майно вказують на прагнення до збереження капіталу та забезпечення надійних фінансових результатів в умовах економічної невизначеності.

2.2. Оцінка діяльності страхової компанії на ринку інвестицій України

Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «УНІКА» — одна з провідних страхових компаній України, що займається наданням широкого спектра страхових послуг. Компанія є частиною міжнародної страхово-фінансової групи UNIQA, яка має значний досвід роботи в страхуванні та фінансах і присутня на ринках багатьох європейських країн.

У табл. 2.4 представимо загальну інформацію про страхову компанію ПАТ «УНІКА»

Таблиця 2.4 – Загальна інформація про страхову компанію ПАТ «УНІКА»

Параметр	Значення
ЄДРПОУ	20033533
Назва	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «УНІКА» (ПРАТ "СК "УНІКА")
Назва іноземною мовою	PRIVATE JOINT-STOCK COMPANY "INSURANCE COMPANY "UNIQA" (PRJSC "IC "UNIQA")
Організаційна форма	Акціонерне товариство
Адреса	04112, місто КИЇВ, вулиця ТЕЛІГИ ОЛЕНИ, будинок 6-В

Дата реєстрації	10.02.1994 (31 рік 2 місяці)
Уповноважені особи	Ульє Олена Володимирівна - керівник (керівник; 19.08.2015)
Статутний капітал	155 480 000.00 грн
Засновники	УНІКА БЕТАЙЛІГУНГС-ХОЛДИНГ ГМБХ (0.103%), УНІКА ОСТЕРРАЙХ ФЕРЗІХЕРУНГЕН АГ (99.794%), УНІКА ІНШУРАНС ГРУП АГ (0.103%)
Кінцеві бенефіціари	Айхлер Пітер Міхаель, Вайзер Гаральд, Гантенбайн Буркгард Карл
Відокремлені підрозділи	34 філії
Види діяльності	65.12 Інші види страхування, крім страхування життя

Джерело: складено на основі [7]

ПАТ «УНІКА» була заснована в Україні в 2004 році і з того часу здобула репутацію надійного гравця на ринку страхових послуг. Її діяльність охоплює різні види страхування, зокрема, майнове, медичне, автострахування, страхування життя та страхування від нещасних випадків. Компанія працює як з фізичними особами, так і з юридичними, що дозволяє їй обслуговувати широкий спектр клієнтів.

Основним принципом діяльності ПАТ «УНІКА» є надання високоякісних послуг, які базуються на надійності, прозорості та інноваційних підходах до страхування. Страхова компанія зосереджується на індивідуальних потребах своїх клієнтів, що дозволяє створювати персоналізовані страхові програми для різних категорій клієнтів. Компанія активно використовує цифрові технології для зручності реєстрації страхових договорів, а також для полегшення процесу подачі та оплати страхування вимог. «УНІКА» пропонує широкий спектр страхових послуг, серед яких:

- Майнове страхування — страхування від пожеж, крадіжок, повеней, природних катастроф та інших ризиків.
- Автострахування (КАСКО і ОСАЦВ) — захист транспортних засобів від ДТП, крадіжок, пошкоджень тощо.

- Страхування життя — послуги, які забезпечують фінансову захищеність на випадок непередбачених ситуацій, зокрема, у разі смерті або інвалідності.
- Медичне страхування — послуги, які гарантують доступ до медичних послуг в Україні та за кордоном, а також страхування витрат на лікування.
- Страхування від нещасних випадків — страхування, яке покриває випадки травм чи захворювань внаслідок нещасних випадків.

Завдяки стратегічним рішенням та високому рівню управління ризиками, «УНІКА» забезпечує стабільне зростання своїх фінансових показників. Компанія активно нарощує свої страхові резерви та інвестиції, що дозволяє їй мати необхідні ресурси для виплати страхових відшкодувань в умовах будь-яких економічних коливань.

Як частина міжнародної групи UNIQA, компанія має доступ до величезного досвіду, найкращих практик та інновацій у сфері страхування та дозволяє «УНІКА» запроваджувати сучасні підходи до ведення бізнесу, використовуючи новітні технології та інформаційні системи для забезпечення високої якості послуг. Міжнародний досвід допомагає компанії зберігати високу конкурентоспроможність і стабільність навіть в умовах нестабільного економічного середовища. Крім того, компанія активно підтримує принципи корпоративної соціальної відповідальності, впроваджуючи екологічні та соціальні ініціативи. Вона бере участь у численних благодійних проектах, сприяє розвитку здорового способу життя та забезпечує підтримку різних соціальних ініціатив, що підвищує її імідж серед споживачів.

«Страхова компанія «УНІКА» є потужним гравцем на українському страховому ринку, який пропонує різноманітні страхові послуги для фізичних осіб та бізнесу. Завдяки своєму міжнародному досвіду, високій якості послуг, стабільності та інноваційним підходам, компанія зміцнює свої позиції та забезпечує надійний захист своїм клієнтам.

У табл. 2.5 наведемо загальні показники діяльності ПАТ «УНІКА»

Таблиця 2.5 – Загальні показники діяльності ПАТ «УНІКА» за 2021-2024 рр, тис.грн

	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення 2024-2021 рр.	Відносне відхилення 2024/2021 рр.
Кількість персоналу	925,00	938,00	951,00	993,00	68,00	7,35
Чистий прибуток (тис грн)	144385,00	372735,00	402637,00	433614,00	289229,00	200,32
Активи (тис грн)	3038619,00	3934769,00	3839799,00	4409113,00	1370494,00	45,10
Гроші та їх еквіваленти (тис грн)	154832,00	228496,00	108258,00	122863,00	-31969,00	-20,65
Довгострокові зобов’язання (тис грн)	1658563,00	2256788,00	1892735,00	31079,00	-1627484,00	-98,13
Поточні зобов'язання (тис грн)	499323,00	465729,00	257966,00	2216913,00	1717590,00	343,98
Власний капітал (тис грн)	880733,00	1212252,00	1689098,00	2161121,00	1280388,00	145,38

Джерело: складено на основі [7, 8, 9]

Протягом 2021-2024 років кількість персоналу компанії збільшилася на 68 осіб (7,35%), що свідчить про розширення бізнесу та потребу у більшій кількості співробітників для забезпечення ефективної діяльності. Чистий прибуток компанії за період 2021-2024 років зріс на 289 229 тис. грн, що становить 200,32% та свідчить про успішне фінансове управління та підвищення ефективності бізнесу в умовах зростаючої конкуренції

Активи ПАТ «УНІКА» за аналізований період збільшилися на 1 370 494 тис. грн (45,10%), що є суттєвим показником стабільного розвитку компанії та свідчить про її здатність залучати нові активи та нарощувати свою фінансову базу. Хоча в 2024 році спостерігається зниження грошових коштів та їх еквівалентів на 31 969 тис. грн (або -20,65%), компанія все одно зберігає стійкість, що може свідчити про оптимізацію використання грошових ресурсів.

Довгострокові зобов’язання знизилися на 1 627 484 тис. грн (або -98,13%), що є позитивним сигналом для фінансової стабільності компанії та вказує на значне скорочення боргових зобов’язань та покращення фінансової ситуації.

Поточні зобов’язання, навпаки, значно зросли на 1 717 590 тис. грн (343,98%) і може бути наслідком необхідності покриття короткострокових витрат, що вимагає уважного моніторингу для уникнення фінансових труднощів у майбутньому.

Власний капітал компанії зріс на 1 280 388 тис. грн (145,38%), що є дуже позитивним показником та свідчить про підвищення фінансової стійкості та довіри до компанії з боку інвесторів і партнерів.

Загалом, ПАТ «УНІКА» демонструє значне зростання за всіма основними фінансовими показниками, що підтверджує успішну стратегію розвитку та ефективне управління ресурсами. Однак зростання поточних зобов’язань потребує пильного контролю для забезпечення фінансової стабільності у майбутньому.

У табл. 2.6 наведемо фінансові індикатори діяльності ПАТ «УНІКА»

Таблиця 2.6 – Фінансові індикатори діяльності ПАТ «УНІКА» за 2021-2024 рр.

Фінансові індикатори	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення 2024-2021 рр.
Коефіцієнт поточної ліквідності	3,43	6,51	10,65	1,72	-1,71
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,69	3,51	7,14	1,30	-0,39
Коефіцієнт швидкої ліквідності	3,43	6,51	10,65	1,72	-1,71
Коефіцієнт автономії	0,29	0,31	0,44	0,49	0,20
Рентабельність активів (ROA)	0,05	0,09	0,10	0,10	0,05
Рентабельність власного капіталу (ROE)	0,17	0,36	0,28	0,22	0,05
Коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом	0,67	1,34	1,55	3,65	2,98
Коефіцієнт заборгованості	0,16	0,12	0,07	0,50	0,34

Джерело: складено на основі [7, 8, 9]

Протягом аналізованого періоду коефіцієнт поточної ліквідності знизився з 3,43 у 2021 році до 1,72 у 2024 році і свідчить про зменшення здатності компанії покривати свої короткострокові зобов’язання за рахунок наявних активів. Зниження на 1,71 показника може бути пов'язане з вищими поточними зобов'язаннями в 2024 році, що потребує уваги для уникнення проблем із ліквідністю в майбутньому.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності також знизився з 3,51 у 2022 році до 1,30 у 2024 році, що вказує на зменшення наявності найліквідніших активів (готівки та їх еквівалентів) у компанії. Це падіння на 0,39 є сигналом про необхідність зміцнення фінансових резервів для забезпечення безперебійної фінансової діяльності, особливо в умовах змінюваного фінансового середовища.

Зниження коефіцієнта швидкої ліквідності від 10,65 у 2023 році до 1,72 у 2024 році також свідчить про зниження здатності компанії швидко покрити свої поточні зобов'язання за рахунок активів, що швидко ліквідуються (крім запасів) і може бути наслідком збільшення короткострокових зобов’язань у 2024 році, що потребує уважного моніторингу.

Коефіцієнт автономії зріс з 0,29 у 2021 році до 0,49 у 2024 році, що вказує на покращення фінансової незалежності компанії. Зростання на 0,20 є позитивним знаком, оскільки компанія має більшу частку власних коштів у фінансуванні своїх активів, зменшуючи залежність від зовнішніх зобов'язань.

Рентабельність активів залишалась стабільною на рівні 0,10 у 2023 та 2024 роках, після початкового підвищення з 0,05 у 2021 році до 0,10 у 2023 році та означає, що компанія змогла покращити ефективність використання своїх активів для генерування прибутку. Водночас, незважаючи на стабільність у 2024 році, ця рентабельність все ще залишається на відносно низькому рівні.

Рентабельність власного капіталу знизилася з 0,36 у 2022 році до 0,22 у 2024 році, що свідчить про зниження ефективності використання власного капіталу для генерування прибутку. Це зменшення на 0,05 є наслідком скорочення прибутковості в останні роки, що вимагає оптимізації бізнес-процесів та підвищення ефективності управління власними ресурсами.

Зростання коефіцієнта покриття необоротних активів власним капіталом з 0,67 у 2021 році до 3,65 у 2024 році є значним позитивним показником і свідчить про те, що компанія значно покращила свою фінансову стійкість і зможе без труднощів фінансувати свої необоротні активи за рахунок власних коштів, зменшуючи залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт заборгованості знизився з 0,16 у 2021 році до 0,50 у 2024 році. Це значне збільшення на 0,34 вказує на суттєве зростання заборгованості компанії, що може свідчити про збільшення боргових зобов'язань у 2024 році. Такий показник потребує уважного аналізу для зниження фінансових ризиків, пов'язаних з високою заборгованістю.

У період 2021-2024 років ПАТ «УНІКА» показала значні зміни у фінансових індикаторах. Компанія досягла позитивних результатів у зниженні залежності від зовнішніх джерел фінансування, збільшенні автономії та покритті необоротних активів власним капіталом. Однак зниження ліквідності та зростання заборгованості потребують особливої уваги для забезпечення фінансової стабільності в майбутньому.

У табл. 2.7 представимо обсяги премій та виплат ПАТ «УНІКА» за 2024 рік.

Таблиця 2.7 –Обсяги премій та виплат ПАТ «УНІКА» за 2024 рік, тис.грн

Вид страхування	Премії	Виплати
КАСКО	1052003	425678
ОСЦПВ	343297	121345
Медичне страхування	1234761	607890
Страхування від нещасних випадків	205481	101876
Страхування здоров'я на випадок хвороби	195696	97896
Страхування ризиків війни, тероризму	361	235
Страхування майна	280110	134567
Страхування фінансових ризиків	69167	26789
Відповідальність перед третіми особами	102977	50987
Туристичне страхування	44290	27865
Інші види страхування	56344	37890

Джерело: складено на основі [7, 8, 9]

Страхові премії за КАСКО склали 1 052 003 тис. грн, тоді як виплати – 425 678 тис. грн і свідчить про високий попит на цей вид страхування, а також про

помірний рівень страхових випадків або ефективне управління ризиками. Відношення виплат до премій становить приблизно 40,4%, що є позитивним для страховика з точки зору прибутковості продукту.

ОСЦПВ (обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності). Премії за цим видом становили 343 297 тис. грн, а виплати – 121 345 тис. грн. Виплати склали близько 35,3% від премій, що також вказує на прибутковість даного виду страхування для компанії. ОСЦПВ є масовим видом страхування з регульованими тарифами, тому важливе значення має ефективність врегулювання страхових подій.

Медичне страхування. Найбільші обсяги премій були зібрані саме в цьому сегменті — 1 234 761 тис. грн, з виплатами на рівні 607 890 тис. грн. Частка виплат становить близько 49,2%, що свідчить про соціальну значущість і активне використання застрахованими особами своїх прав. Такий рівень виплат характерний для цього виду страхування, особливо під час активізації попиту на медичні послуги.

Страхування від нещасних випадків склали 205 481 тис. грн, а виплати – 101 876 тис. грн, що становить майже 49,6% рівня виплат та означає, що даний напрямок є наближеним до точки беззбитковості, і потребує ретельного андеррайтингу та управління страховими ризиками. Страхування здоров'я на випадок хвороби склали відповідно 195 696 та 97 896 тис. грн. Рівень виплат становить близько 50%. Такий результат відповідає галузевим стандартам, однак вимагає постійного контролю за витратами на врегулювання страхових подій і медичним партнерством.

Страхування майна має премії на рівні 280 110 тис. грн, виплати — 134 567 тис. грн, що дає рівень виплат у межах 48%. Цей показник вказує на високий ризик ушкодження або втрати майна, що зумовлює потребу в постійному перегляді тарифів і підходів до андеррайтингу.

Страхування фінансових ризиків має премії на рівні 69 167 тис. грн і виплати – 26 789 тис. грн. Рівень виплат складає приблизно 38,7%, що є достатньо

прийнятним і свідчить про можливість подальшого розвитку цього напрямку, зокрема для корпоративного сегменту.

Відповідальність перед третіми особами має премії на рівні 102 977 тис. грн, а виплати – 50 987 тис. грн (49,5%) та означає помірний рівень ризиків, однак потребує зваженого підходу до оцінки можливих збитків і правових ризиків.

Туристичне страхування має рівні премій і виплат — 44 290 тис. грн та 27 865 тис. грн відповідно, рівень виплат — 62,9% і вказує на досить високе навантаження на страховика, ймовірно, через активізацію подорожей у певних регіонах або складність репатріаційних послуг. Можливо, цей продукт потребує адаптації до сучасних умов.

За іншими страховими продуктами премії склали 56 344 тис. грн, а виплати – 37 890 тис. грн, що є близько 67,2%. Це найвищий рівень виплат серед усіх категорій, що вказує на потенційні ризики або специфіку нішевих видів страхування, які ще не повністю опрацьовані з точки зору збалансованості тарифів.

У 2024 році ПАТ «УНІКА» демонструє активну діяльність на ринку страхових послуг із високими обсягами зібраних премій, особливо в напрямах КАСКО, медичного страхування та ОСЦПВ. При цьому компанія дотримується прийнятного рівня виплат, що забезпечує фінансову стабільність і прибутковість. Окремі види страхування, як-от туристичне, страхування майна та здоров’я, вимагають посиленої уваги з боку андеррайтерів задля збереження ефективності.

Страхові резерви є ключовим показником надійності страхової компанії, оскільки вони утворені для покриття майбутніх зобов'язань перед страховиками. У випадку страхування ПАТ «УНІКА» відіграють основну роль у забезпеченні платоспроможності компанії. Формування та зростання резервів свідчать про бажання Компанії мінімізувати ризики невиконання зобов’язань за договорами страхування та забезпечити довіру клієнтів та партнерів, а також відповідає вимогам Національного банку України до Платоспроможності та фінансової дисципліни страхових організацій.Протягом 2021–2024 років ПАТ «УНІКА» демонструвало стабільне зростання активів, що супроводжувалося відповідним приростом страхових резервів та свідчить не лише про розширення обсягів

страхового портфеля, а й про зростання відповідальності компанії перед клієнтами. Висока якість управління ризиками та прагнення відповідати європейським стандартам страхування призвели до того, що компанія поступово накопичувала резерви, які надають змогу впевнено витримувати навіть різкі коливання у сфері страхових випадків.

Таблиця 2.8 – Категорії активів для представлення страхових резервів ПАТ «УНІКА» за 2022-2024 рік.

Категорія активів	Значення за роками, тис. грн			Структура, %		
	2022	2023	2024	2021	2022	2023
Грошові кошти на поточному рахунку	228496	108258	122863	6,66	2,46	3,20
Банківські вклади (депозити)	372255	590698	674165	10,85	13,40	17,53
Інвестиції у боргові цінні папери	1562034	1989720	2365688	45,51	45,13	61,53
Активи за контрактами перестрахування	1006567	850631	882114	29,33	19,29	22,94
Інша дебіторська заборгованість	2576	1455	1408	0,08	0,03	0,04
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	75534	107366	128732	2,20	2,44	3,35
Обладнання та інші основні засоби	55469	49363	50682	1,62	1,12	1,32
Нематеріальні активи	47153	79525	116163	1,37	1,80	3,02
Передоплати та інші нефінансові активи	56166	56204	47590	1,64	1,27	1,24
Інші фінансові активи	25930	19708	11555	0,76	0,45	0,30
Всього	3432180	4409113	3844775	100,00	100,00	100,00

Джерело: складено на основі [7, 8, 9]

Протягом 2022–2024 років основну частку в структурі активів, призначених для покриття страхових резервів ПАТ «УНІКА», стабільно займають інвестиції у боргові цінні папери. Їх частка зросла з 45,13% у 2023 році до 61,53% у 2024 році, що свідчить про стратегічну орієнтацію компанії на надійні та ліквідні фінансові

інструменти з низьким рівнем ризику. Це підвищує стабільність і передбачуваність надходжень, необхідних для виконання страхових зобов'язань.

У структурі активів помітне зменшення частки активів за контрактами перестрахування — з 29,33% у 2022 році до 22,94% у 2024 році іможе вказувати на зниження залежності компанії від перестрахувальників або перегляд підходів до перестрахувального захисту. Така динаміка також може бути зумовлена змінами у структурі страхового портфеля або більшою впевненістю компанії у власній здатності нести ризики самостійно.

Частка банківських вкладів (депозитів) також демонструє позитивну динаміку — з 10,85% у 2022 році до 17,53% у 2024 році та свідчить про прагнення компанії збалансувати інвестиційний портфель, поєднуючи інструменти з високою надійністю та привабливою дохідністю. Депозити залишаються зручним і швидколіквідним ресурсом для швидкого реагування на фінансові потреби компанії у разі збільшення обсягу виплат.

За аналізований період спостерігається суттєве зростання нематеріальних активів — з 47,2 млн грн у 2022 році до 116,2 млн грн у 2024 році. Їхня частка в загальній структурі активів також зросла з 1,37% до 3,02% і може свідчити про інвестиції в IT-інфраструктуру, програмне забезпечення або інші нематеріальні ресурси, що підвищують цифрову компетентність компанії та її операційну ефективність.

Показник грошових коштів на поточному рахунку знизився як у абсолютному, так і у відносному вираженні (з 6,66% у 2022 році до 3,20% у 2024 році) і свідчить про раціоналізацію управління ліквідністю, коли вільні кошти переорієнтовуються на більш дохідні та стратегічно обґрунтовані активи.

Такі категорії, як інша дебіторська заборгованість, основні засоби, інші фінансові активи та передоплати, залишаються на рівні до 1–3% у загальній структурі активів і свідчить про помірковану політику компанії щодо нестрахових активів і дотримання пріоритетів ліквідності, передбачуваності та надійності.

Аналіз структури активів ПАТ «УНІКА», призначених для забезпечення страхових резервів, показує ефективну диверсифікацію активів та прагнення

компанії зберігати фінансову стійкість через інвестиції в надійні інструменти. Така політика свідчить про високий рівень управління активами та орієнтацію на довгострокову фінансову стабільність. Таким чином, діяльність страхової компанії ПАТ «УНІКА» на ринку інвестицій України демонструє стабільність, обґрунтованість та стратегічну орієнтованість на безпечні і дохідні фінансові інструменти. Основну частину інвестиційного портфеля становлять боргові цінні папери та банківські депозити, що свідчить про виважений підхід до управління резервами з урахуванням ліквідності й надійності. Зменшення частки грошових коштів на поточних рахунках і збільшення обсягу інвестицій у капіталомісткі інструменти вказує на ефективне використання фінансових ресурсів з метою довгострокового прибутку. Участь компанії в інвестиційній діяльності підтримує її здатність забезпечувати страхові виплати, зберігати фінансову стійкість та підвищувати конкурентоспроможність на українському страховому ринку.

2.3. Аналіз ефективності інвестиційної діяльності

Аналіз ефективності інвестиційної діяльності ПАТ «УНІКА» свідчить про високий рівень професійного управління активами та обґрунтовану стратегію розміщення страхових резервів. Компанія дотримується диверсифікованої інвестиційної політики, що знижує ризики та забезпечує стабільний прибуток. Найбільшу частку у структурі активів, які використовуються для представлення страхових резервів, займають інвестиції у боргові цінні папери — їх частка у 2024 році сягнула 61,53%, що є показником орієнтації на довгострокову фінансову стабільність і передбачуваний дохід.

Крім того, ПАТ «УНІКА» демонструє послідовне зростання обсягів банківських вкладів, що з 2022 по 2024 рік зросли майже вдвічі — з 372255 грн до 674165 грн і свідчить про довіру компанії до банківської системи та бажання забезпечити додатковий дохід при високому рівні ліквідності. Також у структурі

інвестицій значну роль відіграють активи за контрактами перестрахування, які виконують як страхову, так і фінансову функцію, забезпечуючи перерозподіл ризиків і посилення фінансової стійкості компанії.

Ще одним показником ефективності є стабільне зростання нематеріальних активів, зокрема у 2024 році вони становили 116163 тис. грн, що утричі більше, ніж у 2022 році та свідчить про активне інвестування в цифровізацію, розробку страхових продуктів, програмне забезпечення та інші нематеріальні ресурси, що сприяють підвищенню ефективності операційної діяльності.

Водночас, зменшення частки грошових коштів на поточних рахунках у загальній структурі активів до 3,20% свідчить про оптимізацію розміщення ліквідних ресурсів та зосередження уваги на більш дохідних інструментах. Компанія ефективно використовує доступні ресурси, підтримуючи баланс між ліквідністю, прибутковістю та надійністю інвестицій.

Загалом, аналіз інвестиційної діяльності ПАТ «УНІКА» демонструє високу ефективність управління активами, стратегічну орієнтацію на збереження та примноження капіталу, а також здатність адаптуватися до змін у фінансовому середовищі України і підтверджує її стійке становище на страховому ринку та довіру з боку клієнтів і партнерів.

У табл. 2.9 розглянемо чистий результат інвестиційної діяльності ПАТ «УНІКА» за 2022- 2024 рік, тис.грн.

Таблиця 2.9 – Чистий результат інвестиційної діяльності ПАТ «УНІКА» за 2022- 2024 рік, грн.

Інвестиційна діяльність	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення 2024-2021 рр.	Відносне відхилення 2024/2021 рр.
Процентні доходи від інвестицій, що обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід (FVOCI)	148303,00	190136,00	259805,00	111502,00	75,19
Процентні доходи від фінансових активів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток (FVPL)	5007,00	12328,00	13857,00	8850,00	176,75

Процентні доходи від інших інвестицій	39716,00	95367,00	88342,00	48626,00	122,43
Прибуток за вирахуванням збитку від курсових різниць, що виникає на інвестиціях, що обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід (FVOCI)	110032,00	34917,00	69895,00	-40137,00	-36,48
Прибуток за вирахуванням збитку від курсових різниць, що виникає на інших інвестиціях	41457,00	5033,00	2147,00	-39310,00	-94,82
Збитки від знецінення фінансових активів	194979,00	15405,00	13727,00	-181252,00	-92,96
Витрати на управління активами	13581,00	14691,00	17722,00	4141,00	30,49
Чистий результат інвестиційної діяльності	135955,00	307685,00	405386,00	269431,00	198,18

Джерело: складено на основі [7, 8, 9]

Аналіз чистого результату інвестиційної діяльності ПАТ «УНІКА» за 2022–2024 роки свідчить про значне покращення фінансових результатів у цій сфері. Загальний чистий результат інвестиційної діяльності компанії у 2024 році становив 405386 грн, що на 269431 грн (або 198,18%) більше, ніж у 2022 році. Це зростання є показником ефективної інвестиційної стратегії, диверсифікації інструментів розміщення коштів та гнучкої реакції на зміни макроекономічної ситуації в Україні.

Найвагоміший внесок у зростання доходів компанії забезпечили процентні доходи від інвестицій, що обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід (FVOCI). Їхній обсяг у 2024 році сягнув 259805 грн, що на 111502 грн або 75,19% більше, ніж у 2022 році. Це свідчить про зростання обсягів і якості інвестиційного портфеля, сформованого зі стабільних і передбачуваних інструментів, зокрема державних або корпоративних облігацій.

Істотне зростання також спостерігалося за процентними доходами від фінансових активів, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток чи збиток (FVPL) — з 5007 грн у 2022 році до 13857 грн у 2024 році, що становить відносне зростання на 176,75% та демонструє готовність компанії інвестувати частину ресурсів у більш ризикові, але потенційно прибуткові активи.

Процентні доходи від інших інвестицій зросли на 48626 грн (на 122,43%) за аналізований період, що також позитивно вплинуло на загальний результат

інвестиційної діяльності і свідчить про послідовну політику щодо розширення спектру інвестиційних інструментів компанії.

Негативний вплив на результат мали прибутки/збитки від курсових різниць. Зокрема, прибуток за вирахуванням збитку від курсових різниць щодо інвестицій за FVOCI зменшився на 40137 тис. грн (на 36,48%), а за іншими інвестиціями — на 39310 тис. грн (на 94,82%) і пояснюється високою волатильністю валютного ринку України у воєнний період, що призвело до втрат за окремими інструментами, деномінованими в іноземній валюті.

Позитивним чинником є суттєве зменшення збитків від знецінення фінансових активів: з 194979 грн у 2022 році до 13727 грн у 2024 році, що демонструє зниження частки проблемних або нестабільних активів у портфелі та підвищення надійності інвестиційної стратегії компанії.

Витрати на управління активами у 2024 році зросли до 17722 грн, що на 4141 грн (на 30,49%) більше, ніж у 2022 році. Це зростання є обґрунтованим, оскільки супроводжується значним покращенням загального інвестиційного результату. Воно може бути пов’язане з розширенням штату аналітиків, модернізацією систем управління активами або залученням зовнішніх консультантів.

Загалом, динаміка інвестиційної діяльності ПАТ «УНІКА» у 2022–2024 роках свідчить про зростаючу ефективність використання фінансових ресурсів. Компанія демонструє здатність не лише зберігати капітал, а й примножувати його, незважаючи на нестабільні економічні умови і забезпечує їй конкурентні переваги та підвищує довіру з боку клієнтів і партнерів.

У табл. 2.10 розглянемо рух коштів у результаті інвестиційної діяльності ПАТ «УНІКА» за 2022- 2024 рік, грн.

Таблиця 2.10 – Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності ПАТ «УНІКА» за 2022- 2024 рік, .грн.

Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення 2024-2021 рр.	Відносне відхилення 2024/2021 рр.
Придбання основних засобів і нематеріальних активів	38599,00	51724,00	67212,00	28613,00	74,13

Придбання боргових цінних паперів	1083840,00	1498389,00	1423594,00	339754,00	31,35
Погашення і продаж боргових цінних паперів	719126,00	1221574,00	1135914,00	416788,00	57,96
Відсотки отримані від інвестицій у боргові цінні папери	167882,00	206827,00	251748,00	83866,00	49,96
Розміщення депозитів в банках	2103693,00	1671747,00	1030663,00	-1073030,00	-51,01
Повернення депозитів з банків	2080949,00	1448169,00	950545,00	-1130404,00	-54,32
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	258175,00	345290,00	179785,00	-78390,00	-30,36

Джерело: складено на основі [7, 8, 9]

Аналіз руху коштів у результаті інвестиційної діяльності ПАТ «УНІКА» за 2022–2024 роки дозволяє зробити висновки про зміну структури та динаміки інвестування, а також ефективність використання ресурсів. Загальний чистий рух коштів від інвестиційної діяльності у 2024 році становив 179785 грн, що на 78390 грн менше порівняно з 2022 роком (зниження на 30,36%) та свідчить про певне скорочення обсягів чистого інвестування або зростання витрат на окремі напрями інвестицій.

Насамперед спостерігається помітне зростання витрат на придбання основних засобів та нематеріальних активів – із 38599 грн у 2022 році до 67212 грн у 2024 році, що становить зростання на 28613 грн або 74,13% і може свідчити про оновлення матеріально-технічної бази компанії, впровадження цифрових технологій або модернізацію офісної інфраструктури, що має стратегічне значення для підтримки конкурентоспроможності.

Витрати на придбання боргових цінних паперів зросли з 1083840 грн у 2022 році до 1423594 грн у 2024 році. Абсолютне зростання склало 339754 грн (на 31,35%), що вказує на активну політику компанії щодо розширення портфеля цінних паперів із фіксованим доходом. Така стратегія дозволяє формувати стабільні джерела доходів у майбутньому, особливо в умовах зростання процентних ставок.

У той же час обсяг коштів, отриманих від погашення та продажу боргових цінних паперів, збільшився з 719126 грн у 2022 році до 1135914 грн у 2024 році

(абсолютне зростання – 416788 грн, або 57,96%) та свідчить про активне управління портфелем інструментів: компанія не лише інвестує в нові папери, а й своєчасно реалізує або погашає раніше придбані активи для отримання прибутку або вивільнення ресурсів.

Відсоткові доходи, отримані від інвестицій у боргові цінні папери, також демонструють позитивну динаміку – у 2024 році вони зросли до 251748 грн, що на 83866 грн або майже 50% більше, ніж у 2022 році та свідчить про зростання прибутковості інвестиційного портфеля, що є позитивним показником для фінансової стабільності страхової компанії.

Найбільш виразні зміни спостерігаються в частині операцій із банківськими депозитами. Розміщення депозитів в банках скоротилося майже на 51% – з 2103693 грн у 2022 році до 1030663 грн у 2024 році. Аналогічна тенденція характерна й для повернення депозитів – зменшення на 54,32% та свідчить про переорієнтацію компанії з банківських інструментів на інші, ймовірно, більш прибуткові інвестиційні напрямки, зокрема боргові цінні папери.

Загалом можна зробити висновок, що інвестиційна діяльність ПАТ «УНІКА» у 2022–2024 роках характеризувалась активним управлінням ресурсами, поступовим скороченням депозитної частки та переорієнтацією на цінні папери. Водночас зменшення чистого грошового потоку в 2024 році порівняно з 2022 роком свідчить про зростання витрат або тимчасове зниження ефективності конверсії інвестицій у ліквідні кошти. Проте збільшення доходів від інвестицій вказує на загальну позитивну тенденцію в управлінні активами.

У табл. 2.11 розглянемо інвестиції у боргові цінні папери ПАТ «УНІКА» за 2022- 2024 рік, тис.грн.

Таблиця 2.11 – Інвестиції у боргові цінні папери ПАТ «УНІКА» за 2022- 2024 рік, грн.

Інвестиції у боргові цінні папери	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення 2024-2021 рр.	Відносне відхилення 2024/2021 рр.
Державні облігації України	1562034,00	1989720,00	2365688,00	803654,00	51,45

у тому числі нарахований купонний дохід	46495,00	76891,00	74357,00	27862,00	59,92
Довгострокові інвестиції у боргові цінні папери	527159,00	883186,00	274105,00	-253054,00	-48,00
Короткострокові інвестиції у боргові цінні папери	1034875,00	1106534,00	1091583,00	56708,00	5,48
Облігації внутрішніх державних позик	1495191,00	1884796,00	2248813,00	753622,00	50,40
Облігації зовнішніх державних позик	66843,00	104924,00	116875,00	50032,00	74,85
Всього інвестицій у боргові цінні папери	1562034,00	1989720,00	2365688,00	803654,00	51,45

Аналіз інвестицій у боргові цінні папери ПАТ «УНІКА» за 2022–2024 роки свідчить про послідовне зростання обсягів вкладень у цей інструмент, що вказує на стратегічну орієнтацію компанії на забезпечення стабільного доходу при відносно низькому рівні ризику. Загальний обсяг інвестицій у боргові цінні папери зріс із 1 562 034 грн у 2022 році до 2 365 688 грн у 2024 році. Абсолютне зростання становить 803 654 грн, що еквівалентно зростанню на 51,45%. Така динаміка підкреслює активну політику компанії в нарощуванні портфеля інструментів з фіксованим доходом.

Найбільшу частку в структурі інвестицій традиційно займають державні облігації України, вкладення в які також показали суттєве зростання — з 1 495 191 грн у 2022 році до 2 248 813 грн у 2024 році і свідчить про довіру компанії до державних зобов’язань, які, попри ризики, залишаються надійним інструментом інвестування в умовах економічної нестабільності. Зростання на 753 622 грн (50,40%) є результатом не лише активного викупу нових випусків облігацій, але й можливої реструктуризації інших активів на користь державних паперів.

Особливу увагу варто звернути на динаміку купонного доходу, що нараховується на державні облігації. У 2024 році він склав 74 357 грн, що на 27 862 грн більше, ніж у 2022 році (зростання на 59,92%) і підтверджує ефективність обраної стратегії, оскільки зростання не лише номіналу вкладень, а й реальних доходів свідчить про правильність інвестиційних рішень.

У структурі інвестицій спостерігається переорієнтація з довгострокових на короткострокові боргові інструменти. Якщо довгострокові вкладення у 2022 році становили 527 159 грн, то у 2024 році — лише 274 105 грн (зменшення на 253 054

грн або 48%). Це може бути зумовлено прагненням підвищити ліквідність портфеля та зменшити часові ризики, особливо в умовах військової економіки та нестабільних макроекономічних прогнозів.

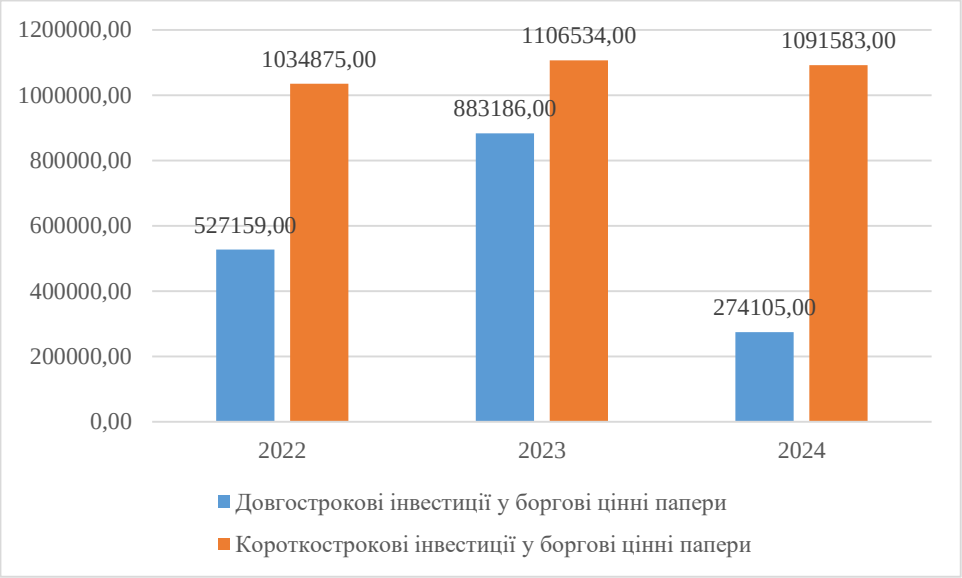

Рисунок 2.5 – Динаміка довгострокових та короткострокових інвестицій у боргові цінні папери ПАТ «УНІКА» за 2022-2024 рр,.грн

Джерело: складено на основі [7, 8, 9]

Натомість короткострокові інвестиції у боргові цінні папери зросли на 56 708 грн (на 5,48%) і досягли 1 091 583 грн у 2024 році. Це зміщення акцентів на користь більш гнучких інструментів дозволяє ПАТ «УНІКА» оперативно реагувати на зміни ринку та швидше реінвестувати кошти, забезпечуючи більшу адаптивність фінансової стратегії.

Ще одним позитивним сигналом є зростання інвестицій в облігації зовнішніх державних позик, які піднялися з 66 843 грн у 2022 році до 116 875 грн у 2024 році. Абсолютне зростання склало 50 032 грн (74,85%) та може свідчити про спробу компанії диверсифікувати ризики та розширити географію інвестицій, не обмежуючись внутрішнім ринком державного боргу.

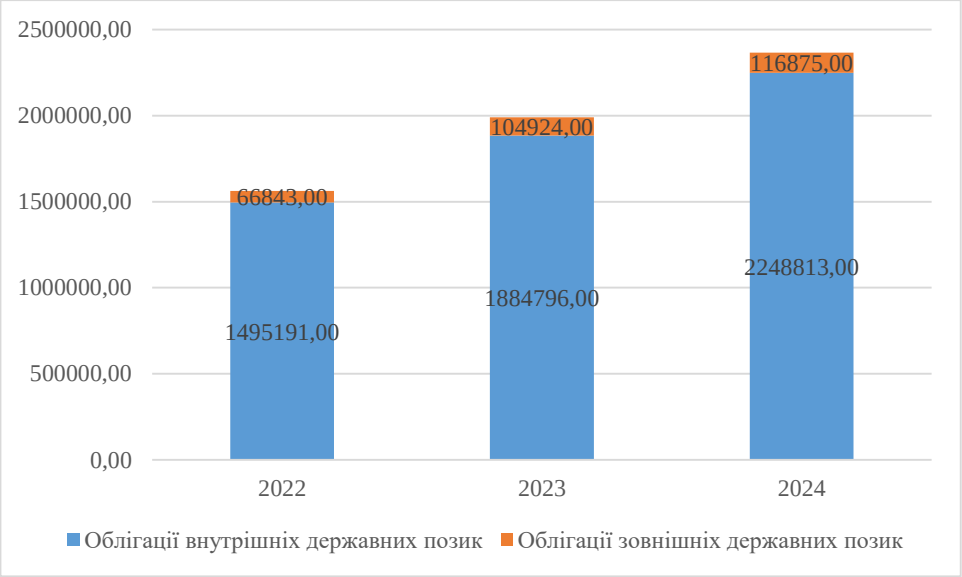

Рисунок 2.6 – Динаміка внутрішніх та зовнішніх інвестицій у боргові цінні папери ПАТ «УНІКА» за 2022-2024 рр,.грн

Джерело: складено на основі [7, 8, 9]

Узагальнюючи, можна зробити висновок, що інвестиційна політика ПАТ «УНІКА» у сфері боргових цінних паперів є послідовною, диверсифікованою та обґрунтованою з точки зору прибутковості та ризику. Компанія поступово збільшує обсяги інвестування, зміщує акценти на короткострокові папери та зберігає високу частку надійних державних облігацій, забезпечуючи фінансову стабільність та стійкий прибуток.

Інвестиційна діяльність ПАТ «УНІКА» протягом 2022–2024 років була спрямована не лише на досягнення фінансової стабільності, а й на збереження капіталу шляхом розміщення коштів у низькоризикові і прибуткові активи. Аналіз показників руху коштів у результаті інвестиційної діяльності свідчить про певні коливання, але в цілому компанія дотримується зваженої та передбачуваної політики. Незважаючи на зменшення чистого руху коштів у 2024 році на 30,36% порівняно з 2022 роком, компанія демонструє стабільну прибутковість від вкладень у боргові інструменти, зокрема в державні облігації, що мають високий рівень надійності.

ПАТ «УНІКА» продовжує активно інвестувати в державні облігації України, які забезпечують не лише збереження вартості активів, але й стабільний купонний

дохід. Загальний обсяг інвестицій у боргові цінні папери зріс на 51,45% за три роки, що свідчить про системну інвестиційну активність. Окремо варто відзначити підвищення ефективності інвестування, зокрема зростання отриманих відсотків від вкладень у папери на 49,96%, що говорить про правильність обраного напрямку.

Однак зменшення розміщення депозитів у банках та їх повернення свідчить про зменшення інтересу Компанії в банківських інструментах як менш вигідних або ризикованих у поточній макроекономічній ситуації. Це підтверджує переорієнтацію інвестиційної стратегії інструментам з прогнозованим профілем доходу та високою ліквідністю.

Інвестиційна стратегія ПАТ «УНІКА» ґрунтується на принципах консерватизму, диверсифікації та дохідності, з особливим акцентом на забезпечення фінансової надійності та мінімізації ризиків. Основним інструментом інвестування виступають боргові цінні папери державного сектору, зокрема облігації внутрішніх державних позик. Такий підхід дозволяє компанії отримувати гарантований купонний дохід, не наражаючись на значні ринкові ризики.

Компанія дотримується політики збалансованого інвестування із перевагою короткострокових паперів над довгостроковими та забезпечує гнучкість управління портфелем і можливість швидкої реакції на зміни ринкової кон’юнктури, що є особливо актуальним у період воєнного стану та економічної нестабільності.

Також однією з складових інвестиційної стратегії є зниження залежності від банківських депозитів як інструменту розміщення тимчасово вільних коштів. Зменшення обсягів депозитів свідчить про обережне ставлення компанії до ризиків банківської системи й концентрацію ресурсів на більш передбачуваних фінансових інструментах.

Крім того, ПАТ «УНІКА» проводить помірну диверсифікацію географії інвестицій шляхом вкладень у зовнішні державні облігації, що дає змогу не лише знизити валютні ризики, а й підвищити стабільність доходів за рахунок міжнародних зобов’язань з високим кредитним рейтингом.

У підсумку, інвестиційна стратегія ПАТ «УНІКА» є результатом зваженої фінансової політики, що поєднує стабільність, ліквідність і дохідність, що, в свою чергу, забезпечує надійне функціонування компанії навіть в умовах невизначеності.

РОЗДІЛ 3
ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

3.1. Перспективи розвитку страхових компаній в Україні

Інвестиційна діяльність страхових компаній є ключовою складовою їхньої фінансової стабільності та ефективності функціонування на ринку. За рахунок розміщення страхових резервів і власного капіталу в різні фінансові інструменти страхові компанії забезпечують дохідність, що дозволяє виконувати страхові зобов'язання, формувати додаткові фінансові ресурси та сприяти розвитку економіки. Проте в Україні реалізація інвестиційного потенціалу страхових організацій натрапляє на низку суттєвих проблем, які значно обмежують їхню активність як інституційних інвесторів. Проблеми мають як системний, так і організаційно-функціональний характер, і вимагають комплексного аналізу та вирішення.

На сучасному етапі розвитку страхового ринку України спостерігається тенденція, за якої більшість страхових компаній концентрує свої зусилля насамперед на наданні страхових послуг, залишаючи інвестиційну діяльність на периферії своєї стратегії. Основна причина цього – прагнення до фінансової стабільності та уникнення зайвих ризиків в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Більшість компаній обмежується консервативними інструментами інвестування (банківські депозити, державні облігації), що, хоча й є безпечними, не забезпечують належної дохідності.

Розглянемо внутрішні обмежуючі фактори: [16, с.170].

- Низький рівень страхових виплат і доходів. Внутрішнім стримуючим чинником інвестиційної активності є низький рівень надходжень від страхових премій. Через недостатній розвиток страхового ринку та низьку довіру населення

до страхування, обсяг страхових внесків є невеликим. Як наслідок, страхові компанії мають обмежені фінансові ресурси, які можна було б спрямувати на інвестування.

- Обмежена капіталізація страхового ринку. Більшість страхових компаній в Україні мають невеликий розмір статутного капіталу, що обмежує масштаби їх діяльності та означає, що навіть за наявності бажання інвестувати, обсяг доступних ресурсів залишається недостатнім для формування суттєвих інвестиційних портфелів. Крім того, слабка капіталізація обмежує здатність компаній витримувати довгострокові інвестиційні ризики.
- Нестача кваліфікованих інвестиційних фахівців. Інвестиційна діяльність потребує високого рівня професіоналізму, аналітичного мислення та досвіду роботи з фінансовими інструментами. Однак більшість українських страхових компаній відчувають нестачу фахівців у сфері інвестиційного менеджменту та призводить до того, що управління активами здійснюється без належного аналізу ринку, що, своєю чергою, знижує ефективність інвестування та підвищує ризик втрат.

Зовнішні обмежуючі фактори: [16, с.170].

- Економічні фактори. Низький рівень економічного розвитку країни, зниження купівельної спроможності населення, інфляція, нестабільність банківської системи — все це негативно впливає на здатність страхових компаній накопичувати резерви для інвестування. В таких умовах інвестиційна діяльність не тільки обмежена за обсягами, а й ризикована, що змушує компанії дотримуватись політики збереження капіталу замість його зростання.
- Політичні фактори. Нестабільна політична ситуація, часті зміни урядової політики, відсутність передбачуваності у прийнятті рішень, а також поширеність корупції створюють несприятливий клімат для довгострокового інвестування. В умовах непередбачуваності політичних рішень важко планувати інвестиційну стратегію, що робить страхові компанії обережнішими у своїх діях.
- Законодавчі обмеження. Недосконале законодавство, численні протиріччя у нормативно-правових актах, неузгодженість податкової політики та

обмеження щодо структури інвестиційних портфелів страхових компаній значно ускладнюють їхню інвестиційну діяльність. Окрім того, обов’язковість звітності, яка не завжди є прозорою або об'єктивною, створює ризики як для самих компаній, так і для інвесторів.

- Ринкові фактори. Стан українського фондового ринку залишається слабким: він характеризується низькою ліквідністю, відсутністю широкого вибору надійних фінансових інструментів, відсутністю довгострокових проєктів, що могли б зацікавити інституційних інвесторів. Через це страхові компанії не мають змоги ефективно диверсифікувати свої інвестиційні портфелі, а отже, не можуть досягти оптимального співвідношення дохідності та ризику.
- Культурні чинники. У суспільстві досі спостерігається низький рівень довіри до страхових компаній. Багато громадян розглядають страхування як обов’язкову формальність або взагалі не вважають його за потрібне. Цей фактор знижує попит на страхові послуги, а отже — й доходи страхових компаній, які могли б бути направлені на інвестиційні цілі. Крім того, низький рівень фінансової та інвестиційної грамотності серед населення також гальмує розвиток страхового ринку в цілому.

Таким чином, можемо охарактеризувати основні проблеми інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні у табл. 3.1

Таблиця 3.1 – Проблеми інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні

№	Проблема	Детальний опис та статистичне пояснення
1	Низький рівень інвестиційної активності	У 2023 році прибуток від інвестицій у страхових компаніях України становив лише 2–3% від сукупного доходу, що значно нижче порівняно з 20–30% у розвинених країнах. Це свідчить про обмежене використання інвестиційного потенціалу страховиків.
2	Обмеження законодавства та нормативних вимог	Законодавчі обмеження, такі як жорсткі вимоги до якості активів та ліміти на інвестиції, стримують диверсифікацію інвестиційного портфеля. Наприклад, з 2023 року земля більше не визнається прийнятним активом при оцінці платоспроможності страховиків, що обмежує можливості інвестування.

3	Недостатній розвиток фондового ринку	Український фондовий ринок характеризується низькою ліквідністю та обмеженою кількістю якісних інструментів для інвестування. Це ускладнює пошук надійних та доходних активів для страхових компаній.
4	Нестача кваліфікованих інвестиційних фахівців	Багато страхових компаній не мають достатньо кваліфікованих кадрів для розробки та реалізації сучасних інвестиційних стратегій, що призводить до неефективного використання коштів.
5	Вплив макроекономічної та політичної нестабільності	Економічна криза, інфляція, коливання валютного курсу та політична нестабільність створюють високий рівень невизначеності для інвесторів, змушуючи страхові компанії обирати менш ризикові інструменти з нижчою доходністю.
6	Проблеми з ліквідністю активів	Значна частина активів страхових компаній зосереджена у формах, які важко швидко конвертувати у готівку без суттєвих втрат, що може створювати проблеми у разі необхідності швидкого виконання страхових виплат або реагування на ринкові зміни.
7	Низький рівень довіри населення до страхових компаній	Недовіра до страхових компаній та низький рівень страхової культури серед населення знижують попит на страхові послуги, а отже — й доходи страхових компаній, які могли б бути направлені на інвестиційні цілі.

Джерело: складено на основі [20-24]

Однією з найактуальніших проблем є застарілість та надмірне регулювання регуляторної галузі, яка регулює інвестиційну діяльність страхових компаній. Поточні положення законодавства значно обмежують перелік фінансових інструментів, які дозволяють інвестувати резерви страхування, віддаючи перевагу консервативним активам, таких як державні облігації та банківські депозити, що значно знижує прибутковість інвестицій і не дозволяє страховим компаніям використовувати гнучкі та сучасні інструменти для диверсифікації. Причиною цієї ситуації є бажання регулятора мінімізувати ризики втрати страховиків, але в той же час така обережність запобігає розвитку інвестиційної активності галузі [25, с.33].

Ще однією суттєвою перепоною є низький рівень розвитку фондового ринку в Україні, який обмежує можливості для інвестування в якісні цінні папери. Через

нестачу надійних інструментів, недостатню ліквідність, брак корпоративної культури та недовіру інвесторів багато страхових компаній змушені обмежуватися малоприбутковими варіантами розміщення активів, що своєю чергою, призводить до втрати потенційних доходів. Такий стан ринку спричинений низькою капіталізацією бірж, відсутністю зрозумілої державної політики розвитку ринку капіталу, а також високим рівнем фінансових ризиків в умовах економічної та політичної нестабільності.

Багато страхових компаній в Україні стикаються з кадровими проблемами, включаючи брак висококваліфікованих фахівців з інвестиційного аналізу та управління активами. Часто інвестиційні рішення приймаються без належної аналітичної бази або з використанням застарілих методів. Така ситуація пояснюється відсутністю якісної професійної підготовки, слабкими зв'язками з науково-дослідними установами та обмеженим досвідом компаній у роботі з сучасними фінансовими інструментами, що значно знижує ефективність інвестиційного портфеля та підвищує ризик втрати капіталу.

Суттєвим стримуючим фактором активної інвестиційної діяльності є нестабільне макроекономічне середовище в Україні. Інфляція, коливання валютних курсів, політичні ризики та військові дії в країні створюють високий рівень невизначеності, що знижує інвестиційну привабливість фінансових активів. В таких умовах страхові компанії змушені обирати надто обережні стратегії або взагалі скорочувати свою інвестиційну діяльність. Причиною цього є недовіра до фінансових інструментів, відсутність механізмів ефективного хеджування ризиків та слабкі економічні стимули для активного інвестування [25, с.33].

Багато українських страхових компаній не використовують у повному обсязі сучасні цифрові технології, аналітичні платформи та автоматизовані системи управління інвестиціями та призводить до низької оперативності прийняття рішень, обмеженої прозорості інвестиційної діяльності, а також ускладнює контроль і звітність. Основними причинами є відсутність відповідних IT-рішень на ринку, обмеженість фінансових ресурсів для їхнього впровадження та низький рівень цифрової грамотності персоналу.

Сьогодні держава фактично не створює спеціальних механізмів стимулювання інвестиційної діяльності страхових компаній. Відсутні податкові пільги, цільові програми, державно-приватне партнерство, які б сприяли залученню ресурсів страхового сектору в економіку. Водночас у багатьох країнах страхові компанії беруть участь у співінвестуванні інфраструктурних проектів, муніципальних програм, інноваційних ініціатив. В Україні така практика майже відсутня, що знижує значення страховиків як інституційних інвесторів та гальмує розвиток довгострокового капіталу.

Інвестиційна діяльність страхових компаній є важливою складовою фінансової стабільності та розвитку страхового сектору. З огляду на поточні виклики, пов'язані з війною в Україні та перспективою відновлення після завершення бойових дій, інвестиційні стратегії страхових компаній набувають особливого значення. Період воєнного часу характеризується високою нестабільністю, обмеженістю капіталу та підвищеними ризиками, що зумовлює консервативний підхід до інвестицій. Повоєнний період, навпаки, відкриває широкі можливості для активної інвестиційної діяльності, зростання страхового ринку та диверсифікації портфеля активів.

Таблиця 3.2 – Перспективи інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні в умовах воєнного та повоєнного періодів

Період	Основні перспективи розвитку інвестиційної діяльності страхових компаній	Приклади / Особливості
Воєнний період	1. Консервативне управління активами – перевага державних цінних паперів, депозитів у надійних банках для мінімізації ризиків.	- Вкладення в ОВДП (облігації внутрішньої державної позики) як спосіб підтримки державного бюджету та забезпечення стабільного доходу.
	2. Фокус на ліквідність – підтримка високого рівня ліквідних активів для оперативного реагування на страхові виплати в умовах нестабільності.	- Збереження частини портфеля в грошових коштах або короткострокових фінансових інструментах.
	3. Обмежена диверсифікація – обережне розширення інвестиційного портфеля, з	- Відсутність інвестицій в ризикові закордонні проєкти, обмежене

	акцентом на внутрішній ринок через закриті кордони та санкції.	співробітництво з міжнародними фондами.
	4. Активна співпраця з державою – участь у програмах відновлення економіки та страхових гарантіях.	- Спільні інвестиційні проекти з державними структурами, участь у фондах підтримки військових та цивільних ініціатив.
	5. Переорієнтація інвестицій на технології – інвестиції в цифровізацію страхового бізнесу для оптимізації операцій у дистанційному режимі.	- Впровадження страхових IT-платформ, автоматизація обробки полісів та виплат.
Повоєнний період	1. Розширення інвестиційного портфеля – активне залучення інвестицій у реальний сектор економіки, зокрема інфраструктурні проєкти.	- Інвестиції в реконструкцію об’єктів інфраструктури, будівництво, транспортні проєкти.
	2. Інтеграція з міжнародними фінансовими ринками – диверсифікація за рахунок іноземних активів, фондових ринків, зелених інвестицій.	- Співпраця з міжнародними інвестиційними фондами, залучення ESG-інвестицій у проекти сталого розвитку.
	3. Зростання інвестицій в інновації – розвиток інвестицій у фінтех, телематику, штучний інтелект для підвищення якості послуг та управління ризиками.	- Інвестиції в стартапи страхової сфери, аналітичні платформи, застосування Big Data.
	4. Збільшення інвестицій у соціальні та екологічні проєкти – підтримка програм відновлення екології, соціальної інфраструктури.	- Участь у проєктах «зеленої» енергетики, програм соціальної підтримки ветеранів та вимушених переселенців.
	5. Покращення регуляторної бази та прозорості – впровадження нових стандартів звітності та контролю для підвищення довіри інвесторів і клієнтів.	- Відкриті звіти, застосування міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS), впровадження систем антикорупційного контролю.

Джерело: складено на основі [26-27]

Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні в умовах військового конфлікту та післявоєнного відновлення має принципово інший характер та пріоритети. Період воєнного часу характеризується високим рівнем невизначеності, підвищеними ризиками та необхідністю забезпечення

стабільності, тому інвестиційні стратегії компаній будуються на консервативних принципах управління активами. Страхові компанії переорієнтовуються на державні цінні папери, підтримують ліквідність, обмежують ризики шляхом мінімальної диверсифікації та уникають ризикованих іноземних проектів. Важливим також є активний діалог та співпраця з боку держави, що дозволяє страховику залишатися стабільним фінансовим партнером у кризові часи. Водночас страхові компанії інвестують ресурси в діджиталізацію та технологічне переоснащення, що дозволяє їм оптимізувати бізнес-процеси в умовах обмежень воєнного часу.

Повоєнний період відкриває широкі перспективи для активізації інвестиційної діяльності. Страхові компанії отримують можливість значно розширити інвестиційний портфель, включаючи масштабні проєкти з відновлення інфраструктури та інших секторів економіки. Відновлення інтеграції України у міжнародні фінансові ринки сприяє диверсифікації інвестицій і залученню іноземного капіталу, зокрема в проекти, що відповідають стандартам ESG. Зростає роль інновацій — впровадження фінтех-рішень, штучного інтелекту, Big Data, що підвищують якість послуг та ефективність управління ризиками. Важливим напрямом є також підтримка соціальних і екологічних проектів, що сприяють сталому розвитку і покращенню репутації страхових компаній. Паралельно проводиться робота над удосконаленням регуляторної бази та підвищенням прозорості звітності, що є необхідною умовою для підвищення довіри клієнтів та інвесторів.

Таким чином, розвиток інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні відображає адаптивність до викликів воєнного часу та активний перехід до розвитку і модернізації у повоєнний період. Ці тенденції сприяють формуванню більш стійкої, прозорої та інноваційної страхової системи, що здатна ефективно підтримувати економіку країни в складних умовах та на шляху відновлення.

3.2. Напрями удосконалення інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду

Інвестиційна діяльність страхових компаній відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової стабільності та довгострокового розвитку страхового сектору. В умовах сучасних викликів, пов'язаних з економічною нестабільністю, глобалізацією та технологічними змінами, удосконалення механізмів управління інвестиційним портфелем стає пріоритетним завданням для страхових компаній в Україні. Вивчення зарубіжного досвіду, де страхова галузь характеризується високим рівнем розвитку, інноваційними підходами та жорстким регулюванням, дозволяє визначити ключові напрями та методи підвищення ефективності інвестиційної діяльності. Запозичення та адаптація кращих міжнародних практик сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українських страховиків, оптимізації управління ризиками та забезпеченню стабільного зростання їх активів у довгостроковій перспективі.

В США страхові компанії активно удосконалюють інвестиційну діяльність через впровадження сучасних технологій і комплексних систем управління ризиками. Основою є суворі регуляторні вимоги, зокрема система Risk-Based Capital (RBC), яка змушує страхові компанії утримувати капітал, пропорційний ризику їхніх активів та стимулює балансування портфеля, активне управління і диверсифікацію інвестицій, включно з альтернативними активами — нерухомістю, private equity, деривативами. Крім того, у США широко застосовуються технології InsurTech: штучний інтелект, машинне навчання, аналітика Big Data дозволяють підвищити точність оцінки ризиків і ефективність прийняття інвестиційних рішень. У результаті американські страховики здатні швидко реагувати на ринкові зміни, оптимізувати портфель і збільшувати прибутковість інвестицій [30, с.102].

Німецькі страхові компанії відомі своїм консервативним, але гнучким підходом до інвестицій. Вони традиційно орієнтуються на стабільні, високоякісні

державні та корпоративні облігації, а також інвестиції в нерухомість. Водночас Німеччина приділяє особливу увагу інтеграції ESG-критеріїв (екологічних, соціальних та управлінських факторів) в інвестиційні стратегії, що дозволяє страховим компаніям не тільки дотримуватися принципів сталого розвитку, а й залучати інвестиції від соціально відповідальних інвесторів. Крім того, німецькі компанії активно використовують переваги європейського фінансового ринку для диверсифікації свого портфеля через інвестиції у фонди, інноваційні проекти та «зелену» енергетику [30, с.102].

Японські страхові компанії постійно вдосконалюють свою інвестиційну діяльність шляхом інтеграції технологічних рішень та науково обґрунтованого підходу до управління ризиками. В умовах тривалої низької процентної ставки в країні японські страховики приділяють значну увагу диверсифікації активів у глобальному масштабі, інвестуючи в іноземні ринки, нерухомість та інфраструктурні проекти. Значну роль відіграє розвиток інноваційних інвестиційних платформ, а також впровадження аналітики на основі штучного інтелекту для прогнозування макроекономічних тенденцій та ризиків. Крім того, японські компанії активно впроваджують принципи сталого розвитку, інвестуючи в проекти з низьким впливом на навколишнє середовище [23, с.43].

Страхові компанії Великої Британії удосконалюють інвестиційну діяльність шляхом впровадження комплексних систем управління ризиками і високого рівня прозорості. Вони активно використовують стратегії мультиактивного інвестування, включно з активним управлінням портфелем на фондових ринках, прямими інвестиціями у нерухомість, а також інвестиціями у технологічні стартапи. Велика увага приділяється дотриманню регуляторних вимог FCA (Financial Conduct Authority), що забезпечує прозорість та захист інвесторів. Також британські страховики активно впроваджують ESG-інвестиції, інвестуючи у «зелені» проекти, що підтримують екологічну стійкість, а також соціальні програми, спрямовані на покращення громадського життя [30, с.102].

У Канаді страхові компанії розвивають інвестиційну діяльність через збалансоване поєднання консервативних і інноваційних стратегій. Особливістю є

акцент на довгострокові інфраструктурні інвестиції, які забезпечують стабільний дохід і сприяють розвитку економіки країни. Канадські страховики широко застосовують сучасні технології для автоматизації інвестиційних процесів, управління ризиками і аналізу ринкових даних. Важливим напрямом є впровадження ESG-критеріїв, а також підтримка соціальних проєктів, що підвищують імідж компаній і сприяють залученню клієнтів із соціально відповідальними цінностями [23, с.43].

Сінгапурські страхові компанії використовують передові технології для підвищення ефективності інвестиційної діяльності, зокрема штучний інтелект і аналітику великих даних. Вони активно диверсифікують портфелі за рахунок інвестицій у різноманітні фінансові інструменти — від традиційних облігацій і акцій до венчурних фондів і фінтех-проектів. Особлива увага приділяється відповідності міжнародним стандартам корпоративного управління та прозорості. Крім того, сінгапурські страховики інвестують у регіональні інфраструктурні проєкти, сприяючи економічному розвитку Південно-Східної Азії.

Швейцарські страхові компанії відомі своїм високим рівнем професіоналізму та консервативним підходом до інвестування, що базується на надійності та довгостроковій стабільності. Вони традиційно інвестують у високоякісні облігації, нерухомість та акції провідних міжнародних компаній. У Швейцарії широко впроваджуються передові системи управління ризиками, зокрема з використанням математичних моделей та фінансових інструментів для хеджування. Окремо слід відзначити підхід до управління капіталом, який відповідає суворим вимогам Swiss Solvency Test, що стимулює прозорість і надійність інвестиційної діяльності.

У Південній Кореї страхові компанії роблять ставку на інновації та технологічний розвиток. Вони активно впроваджують цифрові платформи для управління інвестиційними активами, використовуючи штучний інтелект для аналізу ринкових трендів і управління портфелем у реальному часі. Особливу увагу приділяють інвестиціям у високотехнологічні галузі, такі як біотехнології, IT-сектор і «зелені» технології. Регуляторна база в країні стимулює розвиток

відповідального інвестування, особливо у проекти, що сприяють соціальному та екологічному добробуту [23, с.43].

Австралійські страховики зосереджені на поєднанні традиційних та альтернативних інвестиційних інструментів. Важливу роль відіграють інвестиції в нерухомість, сировину та інфраструктуру, які мають високу прибутковість і відносно низькі ризики. Страхові компанії активно використовують аналітичні платформи для оцінки ризиків та прийняття рішень, а також впроваджують принципи ESG для залучення відповідальних інвесторів. Крім того, в Австралії розвинений ринок інвестиційних фондів, які підтримують страховиків у диверсифікації портфеля.

Французькі страхові компанії активно розвивають інвестиції в проекти з акцентом на сталий розвиток. Вони вкладають значні кошти в «зелені» технології, енергетику, транспорт та інфраструктуру, які відповідають вимогам Європейського Союзу щодо екологічної відповідальності. Управління інвестиційними портфелями у Франції здійснюється за високими стандартами корпоративного управління та прозорості, що підвищує довіру інвесторів. Крім того, компанії активно співпрацюють з міжнародними фондами та банками для залучення капіталу для реалізації масштабних проектів [23, с.43].

В Індії страхові компанії розвивають інвестиційну діяльність, орієнтуючись на динамічне зростання внутрішнього ринку та поступове посилення регуляторних вимог. Значну роль відіграє диверсифікація портфеля за рахунок інвестицій у державні облігації, нерухомість і корпоративні акції. У країні активно впроваджуються цифрові технології для управління активами та оцінки ризиків. Індійські страховики також починають враховувати ESG-фактори, хоча цей напрям ще перебуває на етапі розвитку, проте перспективи зростання є значними через збільшення соціальної відповідальності бізнесу.

Таблиця 3.3 – Зарубіжний досвід удосконалення інвестиційної діяльності страхових компаній

Країна	Основні напрями удосконалення інвестиційної діяльності	Особливості та інструменти	Технології та інновації	Регуляторні вимоги та стандарти	ESG та сталий розвиток
США	Активне управління портфелем, диверсифікація інвестицій, використання альтернативних активів	Включення private equity, нерухомості, деривативів	InsurTech, штучний інтелект, Big Data	Risk-Based Capital (RBC), суворі капітальні вимоги	Впровадження ESG, «зелені» інвестиції
Німеччина	Консервативний підхід, стабільні облігації, інтеграція ESG	Основні інвестиції в державні та корпоративні облігації, нерухомість	Використання фінансових фондів, диверсифікація	Відповідність європейським фінансовим регуляціям	Акцент на ESG, «зелені» проекти та інновації
Японія	Глобальна диверсифікація, науково обґрунтоване управління ризиками	Інвестиції у закордонні ринки, інфраструктуру, нерухомість	Штучний інтелект для прогнозування ризиків	Відповідність локальним та міжнародним стандартам	Сталий розвиток, інвестиції у екологічно чисті проекти
Велика Британія	Мультиактивне інвестування, прозорість, захист інвесторів	Активне управління портфелем, інвестиції у стартапи, нерухомість	Комплексні системи управління ризиками	FCA (Financial Conduct Authority)	ESG-інвестиції, підтримка соціальних та екологічних програм
Канада	Баланс консервативних та інноваційних стратегій, інфраструктурні інвестиції	Довгострокові інфраструктурні проекти, автоматизація інвестицій	Автоматизація, аналіз ринкових даних	Відповідність національним регуляторним вимогам	ESG-критерії, соціальні проєкти

Сінгапур	Використання AI та Big Data, диверсифікація портфеля	Інвестиції у венчурні фонди, фінтех, регіональні інфраструктурні проекти	Штучний інтелект, аналітика великих даних	Високі стандарти корпоративного управління	Відповідність міжнародним ESG стандартам
Швейца-рія	Консервативне інвестування, надійність та довгострокова стабільність	Високоякісні облігації, нерухомість, міжнародні акції	Математичні моделі управління ризиками	Swiss Solvency Test – суворі вимоги до капіталу	Високі стандарти прозорості та надійності
Південна Корея	Інновації, цифрові платформи, акцент на високотехнологічні галузі	Інвестиції в IT, біотехнології, «зелені» технології	AI для аналізу ринків і управління портфелем	Підтримка відповідального інвестування	Соціальна та екологічна відповідальність
Австралія	Поєднання традиційних і альтернативних інвестицій	Нерухомість, сировинні ресурси, інфраструктура	Аналітичні платформи, ESG-принципи	Відповідність національним і міжнародним нормам	ESG, залучення соціально відповідальних інвесторів
Франція	Акцент на сталий розвиток, екологічні та соціальні проекти	Інвестиції у «зелені» технології, транспорт, інфраструктуру	Корпоративне управління високого рівня	Відповідність вимогам ЄС щодо сталого розвитку	ESG, залучення міжнародних інвестицій
Індія	Диверсифікація портфеля, цифровізація управління	Інвестиції в облігації, нерухомість, корпоративні акції	Впровадження цифрових технологій, початкові ESG ініціативи	Посилення регуляторних вимог	Розвиток ESG на ранніх етапах

Джерело: складено на основі [23, 24, 30]

Враховуючи зарубіжний досвід, Україна може суттєво покращити інвестиційну діяльність страхових компаній, перейнявши кращі міжнародні практики - від підвищення прозорості та впровадження стандартів ESG до

впровадження сучасних технологій управління ризиками та аналітики. Особливо важливим є поєднання консервативних підходів з активною диверсифікацією та гнучким управлінням портфелем для адаптації до поточних викликів та використання можливостей розвитку.

Таблиця 3.4 - Напрями удосконалення інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду

Напрям удосконалення	Приклади з зарубіжного досвіду	Рекомендації для України	Очікувані результати та ефект
1. Впровадження систем управління ризиками (ERM)	США: Система Risk-Based Capital (RBC), комплексне управління ризиками	Розробити національні стандарти ERM з урахуванням ризиків інвестицій	Підвищення стійкості страхових компаній, зменшення збитків
2. Активне управління портфелем та диверсифікація	Велика Британія: мультиактивні стратегії, інвестиції у стартапи, нерухомість	Забезпечити диверсифікацію інвестицій за класами активів і секторами	Зниження ризику портфеля, підвищення доходності
3. Використання технологій InsurTech і аналітики	Сінгапур, США, Японія: штучний інтелект, Big Data для оцінки ризиків	Впровадити цифрові платформи для аналітики ринків і оцінки ризиків	Підвищення точності інвестиційних рішень, швидкість реагування
4. Інтеграція ESG-критеріїв	Німеччина, Канада, Франція: інвестиції у «зелені» проекти, сталий розвиток	Впровадити нормативи з урахуванням ESG, стимулювати інвестиції в екологічно чисті активи	Залучення соціально відповідальних інвесторів, поліпшення іміджу
5. Розширення інвестиційних інструментів	Японія, США: private equity, венчурні фонди, деривативи	Дозволити і стимулювати доступ до альтернативних інвестицій (стартапи, фонди)	Збільшення доходів, розвиток інноваційної економіки

6. Підвищення прозорості і корпоративного управління	Велика Британія, Сінгапур: суворий контроль FCA, стандарти прозорості	Впровадити жорсткі вимоги до звітності, незалежний аудит, прозорі процедури	Підвищення довіри інвесторів і клієнтів
7. Довгострокові інфраструктурні інвестиції	Канада, Австралія: інвестиції у транспорт, енергетику, інфраструктуру	Стимулювати страхові компанії інвестувати у національні інфраструктурні проекти	Забезпечення стабільного доходу і підтримка економіки
8. Автоматизація інвестиційних процесів	Канада, Японія: платформи автоматизації, цифрові рішення	Впроваджувати системи автоматизованого управління портфелем та звітності	Скорочення витрат, підвищення ефективності
9. Розвиток навчання та підвищення кваліфікації фахівців	США, Європа: спеціалізовані курси, сертифікація в сфері інвестицій і ризик-менеджменту	Організувати освітні програми та сертифікацію для інвестиційних менеджерів	Підвищення якості прийняття рішень і професіоналізму
10. Регуляторна підтримка та адаптація законодавства	Швейцарія, ЄС: суворі капітальні вимоги, Solvency II	Удосконалити законодавство відповідно до міжнародних стандартів (Solvency II)	Забезпечення стабільності ринку, підвищення захисту клієнтів

Джерело: складено на основі [18, 19, 20]

З аналізу діяльності ПАТ «УНІКА» можна зробити висновок, що інвестиційна діяльність є одним із ключових джерел формування прибутку для страхових компаній, часто перевищуючи дохідність операційної діяльності. Проте, існують суттєві виклики, які гальмують розвиток інвестиційної складової. По-перше, портфель інвестицій компанії характеризується обмеженою різноманітністю активів, що призводить до підвищених ризиків і нестабільності доходів. Такий стан обумовлений недостатньою диверсифікацією та відсутністю

інвестицій у короткострокові фінансові інструменти, що є поширеною практикою у провідних страхових ринках світу. Крім того, низький рівень капіталізації ПАТ «УНІКА» обмежує можливості для масштабування інвестиційної діяльності та підвищує вразливість компанії перед ринковими коливаннями. Важливим фактором є й недостатньо розвинена нормативно-правова база, що не забезпечує ефективного регулювання та захисту інвестиційних інтересів страхових компаній [7].

Беручи до уваги успішний зарубіжний досвід, можна запропонувати низку стратегічних напрямів для удосконалення інвестиційної діяльності ПАТ «УНІКА». По-перше, необхідно активно впроваджувати політику широкої диверсифікації інвестиційного портфеля з урахуванням різних класів активів — державних облігацій, корпоративних цінних паперів, інвестицій в нерухомість, а також альтернативних інструментів, таких як інвестиції у венчурні фонди або інфраструктурні проекти. Такий підхід, що широко застосовується у США, Європі та Японії, дозволяє знизити загальний рівень ризику та підвищити стабільність доходів.

По-друге, ПАТ «УНІКА» варто впровадити сучасні технології та математичні моделі для аналізу та управління інвестиційними ризиками, що базуються на машинному навчанні та штучному інтелекті. Ці інновації широко застосовуються в передових світових страхових компаніях і дозволяють більш точно прогнозувати ринкові коливання, а також ефективніше розподіляти інвестиції з урахуванням їхньої прибутковості та ризиків.

Ще одним важливим напрямом є створення та впровадження гнучкої інвестиційної стратегії, яка включатиме не лише класичні принципи диверсифікації та управління ризиками, але й активне використання інструментів хеджування, а також адаптивне реагування на зміни ринкових умов. Наприклад, страхові компанії в країнах Західної Європи часто застосовують так званий «динамічний портфельний менеджмент», що дозволяє швидко коригувати структуру активів залежно від макроекономічних тенденцій і політичної ситуації.

Крім того, для зміцнення інвестиційної позиції доцільно посилити співпрацю з державними фінансовими інститутами та міжнародними фондами, що може забезпечити доступ до довгострокових фінансових ресурсів із сприятливими умовами. У багатьох країнах світу, таких як Канада та Нідерланди, страхові компанії успішно залучають державну підтримку для інвестицій у стратегічні сектори економіки, що також сприяє стабільності їх фінансового стану.

Впровадження цих рекомендацій дозволить ПАТ «УНІКА» не лише підвищити ефективність інвестиційної діяльності, а й посилити свою конкурентоспроможність на внутрішньому та міжнародному ринках, забезпечуючи довгострокове фінансове зростання та стійкість.

ПАТ «УНІКА» також має реалізувати наступні заходи: [7].

- розширити коло доступних інвестиційних можливостей та визначити ключові стратегічні напрями для ефективного вкладення наявних фінансових ресурсів;
- посилити інвестиційний потенціал компанії шляхом вдосконалення системи управління цим потенціалом, включаючи розробку функціональної моделі управління інвестиціями;
- впровадити ефективний механізм внутрішнього контролю та управління ризиками, зокрема інвестиційними, а також створити систему профілактичних заходів для мінімізації потенційних загроз;
- гарантувати, що інвестиції спрямовуються виключно у ті активи й фінансові інструменти, ризики яких компанія здатна адекватно ідентифікувати та контролювати;
- забезпечити збалансоване розподілення інвестиційного портфеля з метою підтримки безпеки, ліквідності та дохідності в цілому;
- регулярно здійснювати оцінку бізнес-планів, фінансової спроможності, ліквідності та конкурентоспроможності інвестиційних проєктів;
- встановити чіткі критерії для оцінки обов’язкових і технічних резервів, що відповідають кожному сегменту страхування;

- проводити перевірку правильності формування резервів і справедливої вартості інвестиційних активів;
- удосконалити нормативно-правове поле, що сприятиме збільшенню капіталізації страхової компанії та підвищенню стабільності страхового ринку у відповідності до стандартів та вимог законодавства Європейського Союзу.

Таким чином, удосконалення інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні з урахуванням міжнародного досвіду передбачає реалізацію комплексного підходу, що поєднує розширення інвестиційного портфеля за рахунок диверсифікації та використання сучасних фінансових інструментів, удосконалення управління ризиками з використанням математичних моделей та цифрових технологій, а також розробку ефективної нормативно-правової бази, що стимулюватиме капіталізацію та забезпечить прозорість і стабільність ринку. Запозичення передового досвіду іноземних страхових компаній сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українських страховиків, збільшенню прибутковості інвестицій та забезпеченню збалансованого розвитку страхового сектору в умовах сучасних економічних викликів.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило всебічно розглянути сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні. У роботі проаналізовано теоретичні аспекти функціонування страховиків як інституційних інвесторів, досліджено нормативно-правове регулювання та структуру страхового ринку, оцінено вплив кризових факторів (пандемія, війна, цифровізація), а також розроблено практичні рекомендації щодо підвищення ефективності управління активами страховиків.

У першому розділі визначено, що інвестиційна діяльність є невід'ємною частиною функціонування страхової компанії, оскільки дозволяє забезпечити прибутковість, фінансову стабільність та виконання зобов'язань перед страхувальниками. Страхові компанії володіють значними тимчасово вільними коштами, сформованими за рахунок страхових резервів, які мають бути розміщені в надійні та дохідні фінансові інструменти. Однак, на відміну від інших інституційних інвесторів, страховики мають враховувати специфічні вимоги до ризиковості активів, ліквідності та тривалості інвестицій.

Теоретичний аналіз засвідчив, що в Україні функціонують дві групи страхових компаній: з ризикового страхування та страхування життя. При цьому законодавством заборонено поєднувати обидва види діяльності в одній компанії. Закон України «Про страхування», який набрав чинності у 2021 році, став важливим кроком у модернізації системи регулювання страхового ринку, запровадивши підвищені вимоги до платоспроможності, корпоративного управління, внутрішнього контролю та ризик-орієнтованого нагляду відповідно до стандартів Solvency II. Особливу увагу у роботі приділено впливу сучасних викликів на інвестиційну діяльність: пандемії COVID-19, повномасштабної війни в Україні, а також поширенню технологій штучного інтелекту у фінансовій сфері.

У другому розділі проведено глибокий аналіз сучасного стану страхового ринку України та інвестиційної активності страховиків. З'ясовано, що внаслідок

кризових процесів кількість страхових компаній значно скоротилась: з 210 у 2020 році до 90 у 2024 році, зокрема найбільше постраждали компанії ризикового страхування. Попри загальне зменшення кількості гравців, структура активів страхових компаній продовжує демонструвати певну стійкість, а частка інвестицій у банківські депозити, державні облігації та нерухомість зберігається на стабільному рівні. Разом із тим, спостерігається низький рівень диверсифікації інвестиційних портфелів, недостатнє використання фінансових інструментів, обмежена участь у фондовому ринку.

Особлива увага приділялася практичному кейсу ПрАТ «СК «УНІКА» — одного з провідних гравців страхового ринку України. Дослідження фінансового стану компанії, структури її активів, інвестиційної політики та рівня прибутковості дозволило зробити висновок про високу адаптивність компанії до сучасних умов, ефективну диверсифікацію активів та орієнтацію на клієнтоорієнтовану стратегію. Зокрема, компанія активно інвестує в державні цінні папери, має стабільний рівень резервів і дотримується вимог Національного банку України.

У третьому розділі сформульовано рекомендації щодо вдосконалення інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні. Основні проблеми, які гальмують ефективне функціонування страховиків як інституційних інвесторів, включають:

• нестабільне макроекономічне середовище;

• обмеженість дозволених інструментів інвестування згідно з нормативною базою;

• низький рівень прозорості діяльності частини страховиків;

• недостатній розвиток внутрішніх політик ризик-менеджменту;

• слабка участь у цифровій трансформації.

З метою підвищення ефективності інвестування запропоновано такі заходи:

1. Модернізація нормативного поля – перегляд обмежень щодо переліку дозволених інструментів інвестування, з урахуванням пруденційних вимог, що дасть змогу підвищити прибутковість активів страховиків без надмірного зростання ризику.

2. Розвиток цифрових інструментів – впровадження аналітичних платформ на основі штучного інтелекту для прийняття інвестиційних рішень, прогнозування трендів та управління ризиками.

3. Адаптація ESG-принципів – включення соціальних, екологічних і управлінських критеріїв в інвестиційну політику страховиків відповідно до міжнародних стандартів сталого розвитку.

4. Розвиток професійного управління активами – створення спеціалізованих підрозділів або залучення зовнішніх консультантів для управління інвестиційними портфелями.

5. Підвищення фінансової грамотності менеджменту та персоналу – проведення навчальних програм, сертифікацій та підвищення кваліфікації щодо управління інвестиційними ризиками.

Також запропоновано активніше використовувати економіко-математичне моделювання при плануванні структури активів та розробці стрес-тестів для оцінки можливих втрат у разі виникнення кризових подій. Важливо, щоб страхові компанії орієнтувалися не лише на нормативні вимоги, а й на довгострокову стратегію сталого зростання, зміцнення довіри з боку клієнтів та інвесторів.

Отже, за результатами виконаного дослідження можна зробити такі узагальнюючі висновки:

• інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні є важливою складовою фінансової системи, однак її потенціал використовується неповною мірою;

• законодавчі зміни та регуляторні реформи формують сприятливе середовище для розвитку, але потребують подальшого удосконалення;

• сучасні виклики (війна, цифровізація, інфляція) потребують гнучкості, адаптивності та інноваційних підходів в управлінні активами;

• запропоновані напрями вдосконалення інвестиційної діяльності страховиків можуть сприяти підвищенню їх фінансової стабільності, ефективності та довіри з боку страхувальників і партнерів.

Результати дослідження можуть бути використані у практичній діяльності страховиків, у розробці нормативно-правових актів та в освітньому процесі при підготовці фахівців зі страхування, фінансів та банківської справи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Огляд небанківського фінансового сектору https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Nonbanking_Sector_Review_2025-03.pdf?v=13
2. Огляд страхового ринку України https://forinsurer.com/news/24/09/26/44250
3. Національна асоціація страховиків України https://nasu.com.ua/indicator/
4. Офіційний сайт Національно банку України. URL: https://bank.gov.ua
5. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/
6. Ліга страхових організацій України. URL: Режим доступу: http://uainsur.com/
7. ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «УНІКА» Фінансова звітність 2023 https://uniqa.ua/storage/public-info/reports/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%A3%D0%9D%D0%86%D0%9A%D0%90%20%D0%B7%D0%B0%202023%20%D1%80%D1%96%D0%BA.pdf
8. ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «УНІКА» Фінансова звітність 2024. https://uniqa.ua/storage/public-info/reports/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%A3%D0%9D%D0%86%D0%9A%D0%90%20%D0%B7%D0%B0%202024%20%D1%80%D1%96%D0%BA%20(1).pdf
9. Основна інформація ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «УНІКА» https://clarity-project.info/edr/20033533/finances
10. Офіційний сайт ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «УНІКА» https://uniqa.ua/storage/public-info/reports/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D1%83%20%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%A1%D0%9A%20%D0%A3%D0%9D%D0%86%D0%9A%D0%90%20%D0%96%D0%98%D0%A2%D0%A2%D0%AF%20%D0%B7%D0%B0%202023%20%D1%80%D1%96%D0%BA.pdf
11. Огляд страхового ринку України за 2022 рік. Insurance Top 1 (93) 2023.С. 20-26: веб-сайт. URL: https://forinsurer.com/files/file00735.pdf

12. Показники діяльності страхових компаній. Веб-сайт. URL: https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist

13. Рейтинг страхових компаній України. URL:https://forinsurer.com/ratings/nonlife

14. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025.pdf?v=7

15. Юдіна С.В., Гуржий Т.О., Жюдіт Ф.М. Страхові фонди як джерела інвестування економіки України. Приазовський економічний вісник.Класичний приватний університет. Випуск 4(36) 2023.С.92-97

16. Конкурентоспроможність страхового ринку України в умовах активізації глобалізаційних процесів : колективна монографія / за матеріалами праць наукової групи і науковою редакцією д-ра екон. наук, проф. Л.В. Шірінян. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 404 с.

17. Гудзинська , Л., & Грипа, В. (2024). ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. *Економіка та суспільство*, (61). https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-138

18. Богріновцева Л. М., Чамор Г. С. Напрямки вдосконалення фінансової стійкості страхових компаній України. Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. 2019. № 2. С. 20–32.

19. Вербівська Л. В., Заїчко І. В., Тимченко Т. М. Управління інвестиційно-інноваційми ресурсами підприємств в реаліях цифрової економіки. Інвестиції: практика та досвід. 2022. № 2. С. 67–73. http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7757&i=9

20. Чуницька І. І., Богріновцева Л. М. Особливості діяльності страхових компаній на фінансовому ринку України в умовах воєнного стану. Інфраструктура ринку. 2023. Вип. 71. С. 251–258. URL : http://www.market-infr.od.ua/journals/2023/71_2023/46.pdf

21. Черкасова С.В. Інвестиційний потенціал страхового сектора України. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2021. № 65. С. 59–64.

22. Маріяш А. Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні. «Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України» : Зб. наук. пр. XI всеукр. студент. науково-практ. конф., м. Вінниця, 21 квіт. 2022 р. С. 94–101. URL: http://www.vtei.com.ua/doc/11konf/zb16.pdf#page=13

23. Пікус Р. В. Формування інвестиційної стратегії страхової компанії в умовах сучасних викликів. Економічна наука. 2022. № 3. С. 41–48. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2022/8.pdf

24. Sosnovska, O., Horach, I. (2021). Особливості управління інвестиційною діяльністю страхових компаній в Україні. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*, *1*(7), 103-114. https://doi.org/10.32750/2021-0109

25. Ігошин, М. М. (2025). Особливості інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні. *Трансформаційна економіка*, (1 (10), 31-35. https://doi.org/10.32782/2786-8141/2025-10-5

26. Татарин, Н., & Підручняк, К. (2022). ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ. *Молодий вчений*, 5 (105), 30-35. вилучено із https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/4771

27. Скрипник, Г., Якименко , В. (2024). Діяльність страхових компаній України в умовах воєнного стану. *Цифрова економіка та економічна безпека*, (2 (11), 151-156. https://doi.org/10.32782/dees.11-23

28. Гладчук О. М. Фінансова безпека українських страхових компаній у сучасних реаліях. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 55. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-40

29. Марина А. С., Пеценко М. В. Страховий ринок України в умовах війни. Цифрова економіка та економічна безпека. 2023. Вип. 5(05). С. 44–51.

30. Давиденко Д. О., Шорох В. Д. Діяльність страховий компаній в умовах воєнного стану. Наукові дослідження молоді з проблем європейської інтеграції: зб. тез доп. XII Міжнар. наук.-практ. конф. мол. учен. та студ. (6 квітня 2023 року, м. Харків, Україна). Харків, 2023. С. 101–103.